

Glazba kao sredstvo razvoja kreativnosti u predškolskom odgoju

Baković, Daria

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:174626>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-18**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja

Sveučilišni diplomski studij

Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Daria Baković

**Glazba kao sredstvo razvoja kreativnosti u
predškolskom odgoju**

Diplomski rad

Zadar, 2024.

Sveučilište u Zadru
Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja - Odsjek za predškolski odgoj
Sveučilišni diplomski studij
Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Glazba kao sredstvo razvoja kreativnosti u predškolskom odgoju

Diplomski rad

Student/ica:

Daria Baković

Mentor/ica:

Doc.dr.sc. Tomislav Košta

Zadar, 2024.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Daria Baković**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Glazba kao sredstvo razvoja kreativnosti u predškolskom odgoju** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 1. listopada 2024.

SAŽETAK

Glazba je sveprisutna pojava od samog nastanka čovječanstva. Može se istaknuti kako su milijuni generacija odrastali, radili i stvarali uz glazbu ali i glazbu. Od samih početaka njezine primjene u odgojno obrazovnim procesima ističe se njezina uloga u cjelokupnom dječjem razvoju te poticanju različitih područja razvoja koja su posebno osjetljiva na glazbene aktivnosti, a to je motorika, emocija i emocionalna inteligencija, senzoričke sposobnosti te kognitivni aspekt razvoja i kreativnost. Upravo iz tog razloga, cilj ovog rada je ispitati mišljenja odgojitelja i drugih stručnjaka koji sudjeluju u procesu odgoja i obrazovanja predškolske djece o važnosti primjene glazbe i glazbenih aktivnosti kao sredstva poticanja razvoja kreativnosti kod djece. Metodom polustrukturiranog intervjua ispitano je 7 različitih sudionika odgojno – obrazovnog procesa te je utvrđeno kako svi ispitanici primjećuju važnost glazbenih aktivnosti, potiču njihovu primjenu u odgojno obrazovnom procesu te smatraju kako glazba mora biti sastavni dio integriranog pedagoškog kurikulumu.

Ključne riječi: glazba, glazbene aktivnosti, kreativnost, odgojitelji

Music as a means of creativity development in preschool education

ABSTRACT

Music has been a ubiquitous phenomenon since the beginning of mankind. It can be pointed out that millions of generations grew up, worked and created with music as well as music. From the very beginning of its application in educational processes, its role in the overall development of children and the stimulation of various areas of development that are especially sensitive to musical activities, such as motor skills, emotion and emotional intelligence, sensory abilities and the cognitive aspect of development together with creativity, is emphasized. Precisely for this reason, the goal of this paper is to examine the opinions of educators and other experts who participate in the process of raising and educating preschool children about the importance of applying music and musical activities as a means of encouraging the development of creativity in children. Using the semi-structured interview method, 7 different participants in the educational process were examined, and it was determined that all respondents note the importance of musical activities, encourage their use in the educational process, and believe that music must be an integral part of the integrated pedagogical curriculum.

Keywords: educators, creativity, music, musical activities

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. DEFINICIJA I RAZUMIJEVANJE KREATIVNOSTI.....	3
2.1. Pojam kreativnosti.....	5
2.2. Teorijski pristupi kreativnosti.....	7
2.3. Faktori koji utječu na razvoj kreativnosti.....	9
2.4. Kreativnost u kontekstu predškolskog odgoja	11
3. RAZVOJ DJETETA KROZ GLAZBU	14
3.1. Psihološki i kognitivni aspekti glazbe	15
3.2. Utjecaj glazbe na emocionalni razvoj djeteta.....	17
3.3. Glazba i socijalni razvoj djeteta	19
3.4. Razvoj govora u odnosu na glazbu i kreativnost.....	21
3.5. Glazba kao alat za poticanje motoričkog razvoja.....	22
4. GLAZBA KAO ALAT ZA KREATIVNI RAST DJECE	25
4.1. Glazbene aktivnosti u predškolskom odgoju	27
4.2. Povezanost glazbe i kreativnog izražavanja.....	29
4.3. Metode korištenja glazbe za poticanje kreativnosti	29
5. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE	32
5.1. Predmet i cilj istraživanja.....	32
5.2. Hipoteze istraživanja	32
5.3. Ispitanici (materijali) i metode ispitivanja	33
5.4. Dosadašnja istraživanja	33
5.5. Prikaz pitanja i odgovora ispitanika	35
5.6. Analiza rezultata istraživanja	46
6. ZAKLJUČAK	50
LITERATURA	52
ŽIVOTOPIS	55

1. UVOD

Kreativnost je ključna komponenta razvoja djece, osobito u predškolskoj dobi. U ovom razdoblju djeca istražuju svijet, uče kroz igru i interakciju te razvijaju osnovne socijalne, kognitivne i motoričke vještine. Glazba je moćno sredstvo za poticanje kreativnosti, jer omogućava djeci izražavanje emocija, razvoj mašte i učenje na zabavan način. Glazba također potiče socijalne vještine kroz grupne aktivnosti koje zahtijevaju suradnju i komunikaciju.

Predškolski odgoj ima ključnu ulogu u poticanju kreativnosti kroz glazbu. Odgojitelji koriste razne glazbene aktivnosti, poput pjevanja, sviranja instrumenata i plesa, kako bi djeci omogućili kreativno izražavanje i istraživanje. Ove aktivnosti pomažu djeci da razviju glazbene vještine, koristeći glazbu kao sredstvo za izražavanje ideja i osjećaja.

Stvaranje poticajnog okruženja u kojem djeca mogu razvijati svoje kreativne potencijale jedan je od glavnih ciljeva predškolskog odgoja. Glazba je učinkovit alat za postizanje ovog cilja, jer je univerzalno privlačna i može se prilagoditi različitim interesima i sposobnostima djece. Glazbene aktivnosti potiču djecu na istraživanje, stvaranje i suradnju, što doprinosi njihovom cjelovitom razvoju.

Osim što potiče kreativnost i socijalni razvoj, glazba pozitivno utječe na kognitivni razvoj djece. Istraživanja pokazuju da glazbene aktivnosti poboljšavaju pamćenje, pažnju i sposobnost rješavanja problema. Glazba može biti i alat za inkluzivno obrazovanje, pomažući djeci s različitim sposobnostima i potrebama da se osjećaju uključeno i prihvaćeno. Odgojitelji mogu kroz pažljivo planirane glazbene aktivnosti pomoći djeci da razviju vještine koje će im biti korisne cijelog života, stvarajući poticajno okruženje za cjelovit razvoj djeteta.

Osim navedenog, ovim radom se ističe i važnost sudjelovanja i drugih sudionika u odgojno obrazovnom procesu u glazbi i glazbenim aktivnostima koje se provode s djecom u odgojnoj skupini. Unatoč razlikama u obrazovanju, godinama radnog staža te opisu posla pedagozi, logopedi, edukacijski rehabilitatori, sportski treneri, psiholozi, odgojitelji i odgojitelji mentori svakako moraju zajedničkim trudom ostvarivati sve kurikularne ciljeve, na dobrobit svog posla, kao i cjelokupnog dječjeg razvoja. Naime, zajedničkim djelovanjem ostvaruje se određeni sinergijski učinak u odgojno obrazovnom procesu, uz

pomoć kojega se razvijaju dječje kognitivne, emocionalne, senzoričke i motoričke sposobnosti i vještine, a sve temeljem primjene glazbe u aktivnostima u kojima sudjeluju.

2. DEFINICIJA I RAZUMIJEVANJE KREATIVNOSTI

Kreativnost je složen i višedimenzionalan koncept koji se proučava u različitim disciplinama poput obrazovanja, psihologije i umjetnosti. Prema Nikolić (2017), kreativnost se može definirati kao sposobnost stvaranja novih i originalnih ideja koje su istovremeno korisne i prikladne u određenom kontekstu. Ova definicija naglašava važnost originalnosti i korisnosti u procesu kreativnosti, što je također potvrdio Krnić (2006), koji ističe da kreativnost uključuje prilagodljivost ideja specifičnom kontekstu.

Jedan od ključnih aspekata kreativnosti je njezina primjenjivost u obrazovanju. Vidulin-Orbanić (2013) naglašava da glazbene aktivnosti mogu značajno doprinijeti razvoju dječje kreativnosti. Kroz glazbu, djeca razvijaju sposobnosti stvaranja i izražavanja, što je ključno za njihov cjelokupni razvoj. Đuranović i sur. (2020) smatraju da je kreativnost neophodna za razvoj dječjih kognitivnih i socijalnih kompetencija. Slično tome, Habuš Rončević (2014) ukazuje na važnost poticanja kreativnosti kroz razne pedagoške pristupe, naglašavajući da kreativne aktivnosti pomažu djeci u razvoju socijalnih vještina i samopouzdanja.

Prema Marić (2014), odgojitelji igraju ključnu ulogu u poticanju dječje ekspresivnosti i kreativnosti kroz pokret i ples. Oni kroz različite aktivnosti omogućuju djeci da istražuju svoje tjelesne sposobnosti i izraze svoje osjećaje na kreativan način. Gregurić (2022) ističe da plesne aktivnosti omogućuju djeci izražavanje kroz tijelo, što je ključno za njihov emocionalni i socijalni razvoj. Ples ne samo da pomaže djeci da se izraze, već i poboljšava njihovu sposobnost empatije i razumijevanja drugih, što je bitno za izgradnju socijalnih vještina. Chronopoulou i Riga (2012) naglašavaju da glazbene i pokretne aktivnosti mogu značajno potaknuti kreativno razmišljanje kod predškolske djece, što je važno za njihov intelektualni razvoj. Oni ističu da takve aktivnosti ne samo da stimuliraju dječju maštu, već i poboljšavaju njihove kognitivne sposobnosti poput pažnje, pamćenja i rješavanja problema. Kombinacija pokreta i glazbe pruža djeci jedinstveno iskustvo koje obogaćuje njihov cjelokupni razvoj, omogućujući im da razviju širok spektar vještina kroz zabavne i interaktivne aktivnosti.

Bačlija Sušić (2018) naglašava da glazbene aktivnosti ne samo da razvijaju kreativnost, već i potiču emocionalni razvoj djece. Kroz interakciju s različitim zvukovima i ritmovima, djeca imaju priliku istražiti i izraziti svoje emocije, što značajno doprinosi

njihovom emocionalnom sazrijevanju. Glazba kao medij omogućava djeci da se povežu s vlastitim osjećajima na dubljoj razini, potičući njihovu maštu i kreativno izražavanje. Slušanje i stvaranje glazbe mogu potaknuti dječju sposobnost da interpretiraju i reagiraju na emocionalne podražaje, što je ključni aspekt njihovog socijalnog i emocionalnog razvoja. Balić-Šimrak i sur. (2014) ističu važnost integriranih umjetničkih kurikuluma u razvoju dječje kreativnosti. Oni naglašavaju da umjetnost, posebno kroz glazbu, može biti moćno sredstvo za poticanje kreativnog razmišljanja i stvaranja. Integracija glazbe u kurikulum ne samo da obogaćuje obrazovni proces, već također omogućava djeci da razviju kritičko mišljenje i kreativne vještine koje su bitne za njihov cjelokupni razvoj. Glazbene aktivnosti pružaju djeci priliku da eksperimentiraju s različitim zvukovima i instrumentima, čime se potiče njihova kreativnost i inovativnost.

Prema Đuranović i sur. (2020) kreativnost ima ključnu ulogu u razvoju motoričkih sposobnosti djece. Kreativne aktivnosti poput plesa i glazbe poboljšavaju dječje motoričke sposobnosti. Oni ističu da glazbene i plesne aktivnosti omogućuju djeci da razvijaju svoje fizičke vještine kroz zabavne i interaktivne metode. Gregurić (2022) potvrđuje da plesne aktivnosti ne samo da razvijaju koordinaciju, ravnotežu i preciznost kod djece, već i potiču njihov fizički razvoj na sveobuhvatan način.

Vidulin-Orbanić (2013) naglašava utjecaj glazbe i na razvoj fine i grube motorike kod djece. Kroz sviranje instrumenata i ritmičke aktivnosti, djeca razvijaju finu motoriku, dok aktivnosti poput plesanja i pokretanja u ritmu glazbe potiču razvoj grube motorike. Ove aktivnosti ne samo da pomažu u razvoju motoričkih vještina, već također potiču djecu na kreativno izražavanje i istraživanje.

Različite perspektive ukazuju na ključnu ulogu kreativnosti u cjelokupnom razvoju djeteta. Nikolić (2017) naglašava važnost kreativnosti u stvaranju originalnih i korisnih rješenja, dok Krnić (2006) ističe kako kreativne aktivnosti potiču djecu na inovativno razmišljanje. Vidulin-Orbanić (2013) naglašava značaj umjetničkih aktivnosti u razvoju kreativnog razmišljanja i izražavanja kod djece. Kroz sudjelovanje u umjetničkim i kreativnim aktivnostima, djeca ne samo da razvijaju svoje kognitivne i motoričke sposobnosti, već i emocionalne i socijalne vještine.

2.1. Pojam kreativnosti

Kreativnost je pojam koji se često koristi u različitim disciplinama, uključujući obrazovanje, psihologiju i umjetnost, no njegovo značenje može varirati ovisno o kontekstu (Englebright i Schirmacher, 2015). Prema Vidulin-Orbanić (2013), kreativnost se definira kao sposobnost stvaranja novih i originalnih ideja, rješenja ili proizvoda koji su korisni i prikladni u određenom kontekstu. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje također naglašava dva ključna aspekta kreativnosti: originalnost i korisnost (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, 2024).

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2024) ističe da kreativnost igra vitalnu ulogu u cjelokupnom razvoju djece, uključujući kognitivni, emocionalni, socijalni i motorički razvoj. Kurikulum preporučuje integraciju kreativnih aktivnosti u svakodnevne obrazovne prakse, što omogućava djeci da kroz igru i stvaralaštvo razvijaju svoje potencijale. Prema Miočić (2012), glazbene kompetencije odgojitelja imaju značajan utjecaj na stvaranje poticajne kulture u predškolskim ustanovama, što dodatno obogaćuje kreativne aktivnosti i potiče cjelokupni razvoj djece. Kreativne aktivnosti poput glazbe, plesa, crtanja i drame pomažu djeci da izraze svoje misli i osjećaje, te da razviju kritičko razmišljanje i rješavanje problema. Ovaj pristup holističkom razvoju naglašava važnost kreativnosti kao temeljnog elementa u obrazovanju djece predškolske dobi, osiguravajući im potrebne alate za buduće uspjehe i osobni rast (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, 2024). Nikolić (2017) ističe da kreativnost nije samo talent s kojim se pojedinci rađaju, već se može poticati i razvijati kroz obrazovne aktivnosti. Kreativnost uključuje proces generiranja novih ideja koje su originalne i korisne. Ova sposobnost nije ograničena samo na umjetničke aktivnosti, već obuhvaća i rješavanje problema te inovativno razmišljanje u različitim područjima života. Prema Gregurić (2022), kreativnost se može manifestirati kroz različite oblike izražavanja, uključujući glazbu, ples, vizualne umjetnosti i pisanje. Svako od ovih područja pruža djeci priliku da istraže i razviju svoje kreativne potencijale. Bačlija Sušić (2018) dodaje da glazbene aktivnosti, kao što su sviranje instrumenata i pjevanje, potiču dječju maštu i kreativnost, omogućujući im da stvaraju i interpretiraju nove zvukove i ritmove.

Prema Marić (2014) uloga odgojitelja i nastavnika u poticanju kreativnosti djece je neprocjenjiva. Odgojitelji igraju ključnu ulogu u stvaranju poticajnog okruženja koje

omogućuje djeci da istražuju svoje ideje i izraze svoju kreativnost. Također koriste različite strategije, uključujući umjetničke aktivnosti, kako bi potaknuli dječju kreativnost i omogućili im da se izraze na različite načine.

Slunjski (2006) naglašava važnost stvaranja okruženja koje podržava dječju autonomiju i slobodu izražavanja, što je ključno za poticanje kreativnosti. Kroz promišljene aktivnosti, odgojitelji mogu omogućiti djeci da istražuju svoje interese i razvijaju svoje kreativne sposobnosti. Slunjski (2012) dodaje da je kontinuirano stručno usavršavanje odgojitelja ključno za razvoj njihovih kompetencija u području poticanja kreativnosti. Živković (2015) ističe da glazbene aktivnosti ne samo da potiču kreativnost, već i omogućuju djeci da razviju emocionalnu inteligenciju. Glazba, kao medij, pruža djeci priliku da istražuju različite zvukove i ritmove, što može potaknuti njihovu maštu i kreativno izražavanje. Integracija kreativnih aktivnosti u svakodnevni kurikulum ključna je za razvoj dječjih kreativnih sposobnosti.

Prema Burnard i Murphy (2017) kreativnost također ima važnu ulogu u kognitivnom razvoju djece. Chronopoulou i Riga (2012) naglašavaju da aktivnosti koje kombiniraju glazbu i pokret mogu značajno potaknuti dječje kreativno razmišljanje i kognitivni razvoj. Kroz sudjelovanje u ovakvim aktivnostima, djeca razvijaju sposobnost razmišljanja izvan okvira, što je ključno za njihovo buduće učenje i razvoj.

Prema Balić-Šimrak i sur. (2014), integrirani umjetnički kurikulumi igraju važnu ulogu u poticanju kreativnosti djece. Oni naglašavaju da ovakvi kurikulumi kombiniraju različite umjetničke discipline, poput glazbe, plesa i vizualnih umjetnosti, čime se potiče sveobuhvatan razvoj dječjih kreativnih sposobnosti. Umjetnički kurikulumi omogućuju djeci da istražuju i razvijaju svoje talente u sigurnom i poticajnom okruženju, što dodatno doprinosi njihovom cjelokupnom razvoju.

Osim što potiče kognitivne sposobnosti, kreativnost je također važna za razvoj socijalnih vještina kod djece. Prema Đuranović i sur. (2020), kroz sudjelovanje u kreativnim aktivnostima, djeca uče kako komunicirati, dijeliti ideje i surađivati s vršnjacima. Ove vještine su ključne za njihov socijalni i emocionalni razvoj te ih pripremaju za buduće izazove u životu. Burnard i Murphy (2017) naglašavaju da kreativnost nije samo proizvod individualnih sposobnosti, već i socijalnih interakcija i okruženja koje potiče istraživanje i inovacije. Umjetničke aktivnosti, posebno u glazbi, igraju značajnu ulogu u razvoju

kreativnih vještina, omogućujući djeci da istražuju nove ideje i izraze svoje misli na originalan način.

Prema Slunjskom (2012), kreativnost nije samo sposobnost stvaranja novih i originalnih ideja, već i proces koji uključuje maštu, inovaciju i prilagodbu na nove situacije. Kreativnost se može definirati kao sposobnost rješavanja problema na inovativne načine, što uključuje korištenje različitih strategija i metoda za postizanje ciljeva.

Živković (2015) naglašava da kreativnost u kontekstu obrazovanja uključuje sposobnost djeteta da istražuje, eksperimentira i izražava se kroz različite medije. Glazba, kao jedan od tih medija, pruža djeci jedinstvenu priliku da razvijaju svoje kreativne vještine kroz istraživanje zvukova i ritmova. Burnard i Murphy (2017) dodatno ističu da kreativnost uključuje ne samo umjetničke aktivnosti, već i sposobnost djece da koriste maštu u svakodnevnom učenju i igri. Čudina-Obradović (1991) u svojoj knjizi "Nadarenost: Razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje" naglašava da je prepoznavanje i poticanje kreativnosti ključno za razvoj nadarene djece. Kreativne aktivnosti omogućuju djeci da razviju svoje talente i sposobnosti na način koji je prilagođen njihovim individualnim potrebama i interesima.

2.2. Teorijski pristupi kreativnosti

Prema Vidulin-Orbanić (2013), teorijski pristupi kreativnosti obuhvaćaju različite perspektive i metode koje istražuju kako se kreativnost manifestira, razvija i može biti poticana. Pritom, kognitivna teorija kreativnosti naglašava važnost mentalnih procesa u stvaranju novih ideja i rješenja. Ova teorija ističe ulogu divergentnog mišljenja, koje se odnosi na sposobnost generiranja različitih rješenja za jedan problem (Bačlija Sušić, 2018).

Slunjski (2006), s druge strane ističe važnost stvaranja poticajnog okruženja u predškolskim ustanovama koje podržava kreativni izraz djece. Kroz raznovrsne aktivnosti, djeca imaju priliku razvijati svoje kreativne potencijale, što je ključno za njihov cjelokupni razvoj. Ovaj pristup podrazumijeva omogućavanje dječje slobode u izražavanju i stvaranju te pružanje podrške i poticaja od strane odgojitelja (Slunjski, 2012).

Naglašava se i humanistički pristup kreativnosti, kojeg su razvili teoretičari poput Maslowa i Rogersa, ističući da je kreativnost inherentna ljudska karakteristika koja se najbolje razvija u okruženju koje potiče samoaktualizaciju i osobni rast. Maslow i Rogers smatraju da je kreativnost prirodni dio ljudske prirode, te da svaki pojedinac posjeduje potencijal za kreativno izražavanje. Međutim, da bi se taj potencijal ostvario, potrebno je stvoriti okruženje koje pruža emocionalnu sigurnost, podršku i slobodu izražavanja. Prema Burnard i Murphy (2017) Maslow je u svojoj teoriji hijerarhije potreba naglasio da je samoaktualizacija, najviša razina u njegovoj hijerarhiji, ključna za razvoj kreativnosti. Samoaktualizacija se odnosi na ostvarivanje vlastitih potencijala i sposobnosti, uključujući kreativne sposobnosti. U takvom okruženju, pojedinci se osjećaju sigurno da istražuju nove ideje i izražavaju svoje kreativne misli bez straha od kritike ili neuspjeha.

Rogers (1961), s druge strane, ističe važnost neuvjetovane pozitivne obzirnosti i empatije u poticanju kreativnosti. Prema Rogersu, kada osobe osjećaju prihvaćanje i razumijevanje, one su sklonije biti kreativne jer se osjećaju slobodnima da istražuju i izražavaju svoje ideje. Ovaj pristup podupire ideju da je emocionalna sigurnost ključna za razvoj kreativnosti. Ovaj humanistički pristup kreativnosti također se može povezati s radovima Slunjski (2012), koji, kako je i ranije navedeno, ističu važnost stvaranja poticajnog i podržavajućeg okruženja u obrazovnim ustanovama. Slunjski naglašava da kreativnost cvjeta u okruženju gdje se djeca osjećaju sigurno i podržano, te gdje imaju slobodu istraživati i izražavati svoje ideje. Prema njenom pristupu, integracija umjetničkih aktivnosti u kurikulum nije samo dodatak, već ključni element u razvoju kreativnog potencijala djece. Živković (2015) također podržava ovu perspektivu, ističući da je kreativnost bitan aspekt dječjeg razvoja koji treba biti sustavno potican kroz obrazovne programe. Prema Živkoviću, obrazovni sustavi trebaju osigurati prostor i vrijeme za kreativne aktivnosti, omogućujući djeci da razviju svoje vještine i sposobnosti kroz praktične i interaktivne metode.

U kontekstu predškolskog odgoja, Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje naglašava važnost kreativnosti kao osnovnog elementa cjelokupnog razvoja djeteta (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, 2024). Ovaj pristup holističkom razvoju ističe važnost kreativnosti ne samo kao sredstvo za umjetničko izražavanje, već i kao ključni faktor u kognitivnom, emocionalnom i socijalnom razvoju djece. Na taj način,

humanistički pristup kreativnosti podupire ideju da je kreativnost temeljni aspekt ljudskog potencijala koji se najbolje razvija u podržavajućem i sigurnom okruženju, što je ključna smjernica za odgojitelja i nastavnike u njihovom radu s djecom. Živković (2015) također naglašava da kreativnost nije samo sposobnost stvaranja novih ideja, već i proces koji uključuje istraživanje, eksperimentiranje i izražavanje. Teorije koje se bave kreativnošću često ističu važnost okruženja koje potiče radoznalost i otvorenost prema novim iskustvima.

Čudina-Obradović (1991) ističe važnost identifikacije i razvoja nadarenosti kod djece, naglašavajući kako kreativnost često ide ruku pod ruku s nadarenošću. Prema ovoj perspektivi, prepoznavanje i podržavanje kreativnih potencijala kod djece ključno je za njihov daljnji razvoj i postignuća. Prema Englebright i Schirmacher (2015), kreativnost se često manifestira kroz igru i slobodne aktivnosti djece, što je ključni aspekt njihovog razvoja. Igra omogućava djeci da istražuju različite mogućnosti, testiraju svoje ideje i razvijaju nove načine razmišljanja i rješavanja problema. Integrirani umjetnički kurikulumi, kako ističe Miočić (2012), također igraju važnu ulogu u poticanju kreativnosti djece. Kroz glazbu, ples, crtanje i druge umjetničke aktivnosti, djeca imaju priliku izražavati svoje ideje i osjećaje, što je ključno za njihov razvoj. Ovaj pristup naglašava važnost omogućavanja dječje slobode u kreativnom izražavanju i stvaranju.

2.3. Faktori koji utječu na razvoj kreativnosti

Prema Klarin (2017) razvoj kreativnosti kod djece ovisi o različitim čimbenicima koji uključuju obiteljsko okruženje, obrazovne metode, društvene interakcije i individualne karakteristike. Također, isti autor naglašava važnost emocionalne sigurnosti i podrške u razvoju dječje kreativnosti. Djeca koja osjećaju podršku i sigurnost od strane odraslih imaju veću vjerojatnost razvijati svoje kreativne potencijale. Slično tome, Şenol i Karaca (2023) ističu da su pozitivne interakcije s vršnjacima i učiteljima ključne za poticanje kreativnog razmišljanja i izražavanja kod djece. Webster (2016) dodaje da su prilike za improvizaciju i stvaranje unutar sigurnog okruženja bitne za razvoj kreativnog mišljenja kod djece. Slunjski (2012) dodaje da je uključivanje roditelja i zajednice u obrazovni proces također važan faktor. Kada su roditelji aktivno uključeni u kreativne aktivnosti

svoje djece, to može dodatno potaknuti dječju kreativnost i razvoj. Na taj način, djeca dobivaju kontinuiranu podršku i poticaj kako kod kuće, tako i u obrazovnom okruženju. Razvoj kreativnosti kod djece je složen proces na koji utječu različiti čimbenici, uključujući okolinske, osobne, društvene i obrazovne aspekte. Postoji nekoliko skupina glavnih čimbenika koji imaju utjecaj na razvoj kreativnosti kod djece (Beroš, 2018):

1. Obitelj

- Podrška roditelja: Kada roditelji potiču djecu da izraze svoje ideje, daju im slobodu i ne kritiziraju previše, djeca se osjećaju slobodnije izražavati kreativno.
- Okruženje bogato poticajima: Kreativno okruženje s puno materijala za igru, knjiga, umjetničkih sredstava i prostora za istraživanje potiče maštu i inovativno razmišljanje.
- Roditeljski uzori: Djeca uče promatranjem odraslih, pa ako vide roditelje koji se bave kreativnim aktivnostima (pisanje, slikanje, rješavanje problema), to može inspirirati njihov razvoj.

2. Pedagoško okruženje

- Odgojitelji i metode podučavanja: Odgojitelji koji koriste inovativne i interaktivne metode, potiču pitanja, istraživanje i kreativne projekte mogu značajno pridonijeti razvoju kreativnosti.
- Umjetničke aktivnosti: Aktivnosti poput likovnih, glazbenih, dramskih ili plesnih pomažu djeci razvijati kreativne vještine.
- Samostalnost u učenju: Dopuštanje djeci da istražuju vlastite interese i razvijaju projekte na temelju vlastitih ideja povećava njihovu kreativnu slobodu.

3. Igra

- Slobodna igra: Djeca koja imaju dovoljno vremena za slobodnu igru mogu razvijati vlastite scenarije i ideje, što je ključan aspekt kreativnog razmišljanja.
- Simbolička igra: Kroz simboličku igru, gdje predmeti predstavljaju nešto drugo (npr. štap kao mač), djeca razvijaju apstraktno razmišljanje i kreativnost.

4. Kulturni utjecaji

- Pristup umjetnosti i kulturi: Izloženost različitim oblicima umjetnosti, poput kazališta, glazbe, filmova i muzeja, može potaknuti dječju maštu.
- Kulturalne norme i vrijednosti: U društvima koja cijene kreativnost, djeca će vjerojatnije biti ohrabrena da razvijaju svoje kreativne sposobnosti.

5. Emocionalno okruženje

- Sigurnost i podrška: Djeca koja se osjećaju emocionalno sigurno imaju više prostora za izražavanje kreativnih ideja jer se ne boje neuspjeha ili osude.
- Pozitivno ohrabrivanje: Poticaji i priznanja za inovativne ideje motiviraju djecu da nastave razvijati kreativnost.

6. Individualne karakteristike djeteta

- Zainteresiranost i radoznalost: Djeca koja su prirodno radoznala i zainteresirana za svijet oko sebe sklona su većoj kreativnosti jer stalno postavljaju pitanja i traže nove perspektive.
- Osjećaj za igru: Djeca s jakom maštom i osjećajem za igru često pokazuju veću kreativnost, osobito u stvaranju novih ideja ili rješenja problema.

7. Tehnologija i digitalni alati

- Kreativne platforme: Korištenje tehnologije poput aplikacija za crtanje, uređivanje videa, dizajniranje i glazbenih aplikacija može djeci omogućiti nove načine izražavanja kreativnosti.
- Moderiranje upotrebe: Iako tehnologija može biti korisna, previše vremena provedenog na pasivnim aktivnostima poput gledanja videa može ograničiti vrijeme za slobodnu igru i kreativno razmišljanje.

8. Kognitivni razvoj

- Kritičko razmišljanje: Razvoj vještina kritičkog razmišljanja i sposobnost kombiniranja različitih ideja važni su za kreativnost. Djeca koja mogu prepoznati veze između različitih informacija imaju veću sposobnost stvaranja inovativnih ideja.

2.4. Kreativnost u kontekstu predškolskog odgoja

Prema Klarin (2017), kreativnost je ključni element u razvoju djece predškolske dobi, a predškolski odgoj pruža idealno okruženje za poticanje i razvoj kreativnih sposobnosti. Vidulin-Orbanić (2013) tumači kako glazbene aktivnosti u vrtićima značajno doprinose razvoju dječje kreativnosti, omogućujući djeci da kroz igru i interakciju istražuju nove ideje i izraze svoje misli i osjećaje. Slunjski (2006) naglašava važnost stvaranja

poticajnog okruženja u predškolskim ustanovama koje podržava kreativni izraz djece. Kroz raznovrsne aktivnosti kao što su glazba, ples, crtanje i dramska igra, djeca imaju priliku razvijati svoje kreativne potencijale, što je ključno za njihov cjelokupni razvoj.

Prema Živković (2015), dječja glazbena kreativnost igra važnu ulogu u njihovom kognitivnom i emocionalnom razvoju. Kroz glazbene aktivnosti, djeca razvijaju sposobnost izražavanja svojih emocija i razumijevanja emocionalnih stanja drugih, što doprinosi i njihovom socijalnom razvoju. Glazba također pomaže djeci u razvoju finih motoričkih vještina, koordinacije i ritma, što su važni aspekti njihovog fizičkog razvoja. Perković (2022) naglašava važnost integracije glazbenih aktivnosti u svakodnevne obrazovne prakse predškolskih ustanova. Kroz glazbu, djeca ne samo da razvijaju svoje kreativne sposobnosti, već i poboljšavaju svoje socijalne vještine i samopouzdanje. Zajedničko sviranje i pjevanje omogućuje djeci da se povežu s vršnjacima i izgrade osjećaj zajedništva, što je ključno za njihov emocionalni i socijalni razvoj. Şenol i Karaca (2023) ističu da kreativne aktivnosti u predškolskim ustanovama, kao što su glazba i pokret, imaju važnu ulogu u razvoju dječje mašte i kreativnog razmišljanja. Takve aktivnosti ne samo da stimuliraju dječju maštu, već i poboljšavaju njihove kognitivne sposobnosti poput pažnje, pamćenja i rješavanja problema.

Webster (2016) naglašava važnost pružanja prilika djeci da istražuju različite oblike umjetničkog izraza, uključujući glazbu, ples i vizualne umjetnosti. Ovaj pristup omogućava djeci da razviju širok spektar vještina i sposobnosti, što je ključno za njihov cjelokupni razvoj. Također, odgojitelji su važni pokretači kreativnosti kod djece, pružajući im alate i resurse potrebne za izražavanje i razvoj njihovih ideja. Stvaranje poticajnog okruženja i korištenje različitih pedagoških pristupa omogućava djeci da istražuju i razvijaju svoje kreativne potencijale na najvišoj razini (Klarin, 2017).

Integrirani umjetnički kurikulumi, koje opisuju Vidulin-Orbanić (2013) i Perković (2022), bitni su za razvoj dječje kreativnosti. Prema Vidulin-Orbanić (2013), glazbene aktivnosti unutar ovih kurikuluma omogućuju djeci da kroz zvukove, ritmove i melodije razvijaju svoju maštu i kreativne sposobnosti. Ovi kurikulumi obogaćuju dječji svakodnevni život u vrtiću i pružaju prilike za istraživanje i izražavanje kroz različite umjetničke forme. Perković (2022) naglašava važnost ovih kurikuluma u poticanju dječjeg stvaralaštva, ističući kako integracija različitih umjetničkih aktivnosti, poput glazbe, plesa i likovnog izražavanja, omogućuje djeci da istražuju svoje interese i

razvijaju kreativne vještine na sveobuhvatan način. Ovakvi pristupi ne samo da potiču kreativnost, već također podržavaju kognitivni i emocionalni razvoj djece, stvarajući temelje za njihovo buduće učenje i osobni rast.

3. RAZVOJ DJETETA KROZ GLAZBU

Glazba ima značajan utjecaj na razvoj djeteta, obuhvaćajući različite aspekte njegova života, uključujući psihološki, kognitivni, emocionalni, socijalni i motorički razvoj (Gospodnetić, 2015). Burnard (2010) dodatno naglašava da glazba može značajno doprinijeti razvoju dječje kreativnosti i mašte. Ističe da kroz improvizaciju i kompoziciju djeca imaju priliku istraživati zvukove i stvarati vlastite glazbene izraze, što potiče njihovu kreativnost. Također smatra da glazba omogućuje djeci razvijanje sposobnosti za apstraktno razmišljanje i inovativnost, što je ključno za njihov intelektualni razvoj.

Integrirani umjetnički kurikulumi koji uključuju glazbene aktivnosti smatraju se sredstvom za izražavanje ideja i osjećaja kod djece. Objašnjava se i da takvi kurikulumi omogućuju djeci da razviju emocionalnu inteligenciju i socijalne vještine kroz zajedničke glazbene aktivnosti. Nadalje, Vidulin-Orbanić naglašava da glazbene aktivnosti u okviru kurikuluma pomažu djeci da bolje razumiju i cijene kulturnu raznolikost, što doprinosi njihovom ukupnom kulturnom i društvenom razvoju. Perković (2022) također smatra da takvi kurikulumi omogućuju djeci razvoj kreativnosti i socijalnih vještina kroz interakciju s vršnjacima. U svojim istraživanjima, isti autor naglašava da zajedničke glazbene aktivnosti, poput sviranja u grupi ili pjevanja u zboru, ne samo da potiču kreativno izražavanje, već i razvijaju osjećaj zajedništva i suradnje među djecom. Ovaj oblik interakcije omogućava djeci da uče jedni od drugih, razvijajući pritom empatiju i socijalnu odgovornost.

Berk (2015) naglašava kako glazba potiče psihološki i kognitivni razvoj djece. Glazbene aktivnosti razvijaju koncentraciju, pamćenje i vještine rješavanja problema. Diamond i Hopson (2006) podržavaju ovo mišljenje, ističući da glazba pozitivno utječe na razvoj mozga, posebno u ranim godinama kada su djeca najosjetljivija na vanjske podražaje.

Socijalni razvoj djece također može biti potaknut glazbenim aktivnostima. Prema Mendeš i sur. (2012), zajedničko muziciranje i sudjelovanje u glazbenim aktivnostima potiče suradnju i komunikaciju među djecom. Nola (2021) dodaje da glazba pomaže djeci razviti empatiju i bolje razumijevanje osjećaja drugih, što je ključno za izgradnju zdravih socijalnih odnosa.

Glazba također može značajno utjecati na motorički razvoj djece. Şenol i Karaca (2023) ističu da glazbene aktivnosti koje uključuju pokret poboljšavaju motoričke vještine i

koordinaciju kod djece. Živković (2015) naglašava da ritmičke aktivnosti i ples uz glazbu pomažu djeci razviti finu i grubu motoriku, što je ključno za njihov fizički razvoj.

Prema Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta (2024), integrirani pristup glazbenom odgoju, koji uključuje psihološke, kognitivne, emocionalne, socijalne i motoričke aspekte, može značajno doprinijeti cjelokupnom razvoju djece. Ovaj pristup omogućuje djeci da kroz različite glazbene aktivnosti razvijaju svoje potencijale na holistički način, Berk (2015) ističe da glazba može poslužiti kao moćan alat za poticanje kreativnosti i razvoja ključnih vještina kod djece. Pružanje djece prilike da sudjeluju u raznovrsnim glazbenim aktivnostima može značajno doprinijeti njihovom cjelokupnom razvoju i pripremiti ih za buduće izazove.

3.1. Psihološki i kognitivni aspekti glazbe

Prema Dobroti (2012) glazba ima značajan utjecaj na psihološki razvoj djece, omogućujući im da kroz različite aktivnosti istražuju i izražavaju svoje emocije. Pomaže djeci u prepoznavanju i razumijevanju emocija, čime se poboljšava i dodatno razvija njihova emocionalna inteligencija. Kroz aktivnosti poput pjevanja, sviranja instrumenata i slušanja glazbe, djeca razvijaju sposobnost emocionalne empatije. Burnard (2010) ističe da glazbene aktivnosti mogu značajno doprinijeti dječjem emocionalnom razvoju, posebno u kontekstu samoregulacije i emocionalne svijesti. Sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima, djeca uče prepoznati i kontrolirati svoje emocije, što može smanjiti stres i anksioznost. Također naglašava terapijski učinak glazbe, koji pomaže djeci da se opuste i smire u stresnim situacijama.

Haith i Miller (2005) dodaju da glazba može pozitivno utjecati na raspoloženje djece, povećavajući njihov osjećaj sreće i zadovoljstva. Aktivno sudjelovanje u glazbenim aktivnostima dovodi do pozitivnih emocionalnih promjena, što dugoročno doprinosi njihovom psihološkom blagostanju. Prema njima, glazba je izvor radosti i zadovoljstva, potičući djecu na aktivno sudjelovanje i izražavanje kroz glazbu. Glazba može služiti kao sredstvo za emocionalno izražavanje i povećanje samopouzdanja (Huzjak, 2006). Kroz različite glazbene aktivnosti, djeca imaju priliku istražiti svoje talente i vještine, što

doprinosi njihovom osjećaju postignuća i samopoštovanja. Ovo iskustvo pozitivno utječe na dječju samosvijest i pomaže im u izgradnji pozitivnog identiteta.

Slunjski (2006) ističe važnost stvaranja poticajnog glazbenog okruženja u predškolskim ustanovama. Takvo okruženje omogućuje djeci slobodno izražavanje kroz glazbu. Kada se djeca osjećaju sigurno i podržano, imaju veću slobodu istraživati i izražavati svoje emocije.

Şenol i Karaca (2023) ističu važnost programa glazbenog obrazovanja u poticanju emocionalne kreativnosti kod djece predškolske dobi. Njihova istraživanja pokazuju da glazbene aktivnosti mogu značajno poboljšati dječju sposobnost emocionalnog izražavanja i razumijevanja. Djeca kroz takve aktivnosti razvijaju emocionalnu osjetljivost i sposobnost prepoznavanja emocija kod drugih. Slično tome, prema Huzjaku (2006), glazba omogućava djeci da istražuju svoje emocionalne reakcije i razvijaju emocionalnu inteligenciju, što je ključno za njihov cjelokupni psihološki razvoj.

Glazbena terapija također ima značajnu ulogu u psihološkom razvoju djece s poteškoćama u razvoju. Čudina-Obradović (1991) ističe da glazbena terapija može biti učinkovita u radu s djecom koja imaju emocionalne i ponašajne probleme, omogućujući im izražavanje i obradu emocija na siguran i strukturiran način. Prema Diamond i Hopsonu (2006), glazba može pomoći djeci da razviju bolju samosvijest i samopouzdanje, dok istovremeno smanjuje anksioznost i stres. Ovi autori naglašavaju da glazbene aktivnosti pružaju djeci priliku da kroz igru i stvaralaštvo istražuju svoje unutarnje svjetove i razvijaju emocionalnu stabilnost.

Prema Berk (2015) kognitivni aspekt glazbe ima dubok utjecaj na razvoj djece. Glazbene aktivnosti stimuliraju različite dijelove mozga, potičući razvoj kognitivnih funkcija kao što su pamćenje, pažnja i rješavanje problema. Sudjelovanje u glazbenim aktivnostima poboljšava dječje sposobnosti koncentracije i kritičkog razmišljanja. Glazba zahtijeva od djece da se usredotoče na različite elemente kao što su ritam, melodija i harmonija, što može poboljšati njihove kognitivne vještine. Haith i Miller (2005) ističu da glazbene aktivnosti potiču sinergiju između različitih kognitivnih procesa. Kroz pjevanje, sviranje instrumenata i slušanje glazbe, djeca razvijaju složene kognitivne vještine, uključujući sekvenciranje, analizu i sintezu informacija. Ovi procesi su ključni za razvoj viših kognitivnih funkcija koje su bitne za učenje i akademski uspjeh.

Englebright i Schirmmacher (2015) naglašavaju da glazba potiče divergentno razmišljanje, što je ključna komponenta kreativnosti. Divergentno razmišljanje omogućuje djeci da razmišljaju izvan okvira i razvijaju originalne ideje i rješenja. Kroz improvizaciju i kompoziciju, djeca uče kako slobodno izražavati svoje misli i ideje, što potiče njihovu kreativnost. Şenol i Karaca (2023) ističu da glazbeno obrazovanje može poboljšati dječje matematičke vještine. Kroz aktivnosti koje uključuju ritmičke strukture, djeca razvijaju osjećaj za brojanje, mjerenje i prepoznavanje uzoraka, što su sve ključni elementi matematičkog razmišljanja. Također, glazbene aktivnosti često zahtijevaju simultano procesuiranje višestrukih informacija, što jača radnu memoriju i kognitivnu fleksibilnost. Starešina (2021) naglašava važnost integracije glazbe u svakodnevne obrazovne aktivnosti kako bi se maksimalno iskoristile njezine kognitivne prednosti. Djeca koja su redovito izložena glazbi pokazuju bolje kognitivne performanse i razvijaju sposobnosti koje su ključne za njihov akademski uspjeh i životne vještine.

3.2. Utjecaj glazbe na emocionalni razvoj djeteta

Kroz interakciju s glazbom, djeca uče prepoznati, razumjeti i izražavati svoje emocije na različite načine. Također, Dobrota (2012) naglašava da glazba pruža djeci priliku da istražuju emocionalne reakcije kroz kreativne medije, čime se poboljšava njihova emocionalna inteligencija i sposobnost empatije. Prema Berk (2015), sudjelovanje u glazbenim aktivnostima omogućuje djeci da kroz pjevanje, sviranje i slušanje glazbe pronađu izlaz za svoje osjećaje, što može biti osobito korisno za djecu koja se bore s verbalnim izražavanjem emocija. Takve aktivnosti ne samo da jačaju emocionalnu otpornost, već i poboljšavaju sposobnost djece da se nose s izazovima i stresom.

Englebright i Schirmmacher (2015) ističu da glazbene aktivnosti, kao što su pjevanje, sviranje instrumenata i slušanje glazbe, omogućuju djeci da istražuju svoje emocionalne reakcije i izraze ih kroz kreativne medije. Ovaj proces ne samo da jača emocionalnu inteligenciju, već također pomaže djeci da razviju bolju samosvijest i empatiju prema drugima. Prema Hallam (2010), sudjelovanje u glazbenim aktivnostima dodatno potiče djecu na izražavanje i prepoznavanje emocija, što pridonosi njihovom cjelokupnom emocionalnom razvoju. Kroz interakciju s glazbom, djeca se uče nositi s vlastitim

emocionalnim stanjima te razvijaju sposobnost razumijevanja i suosjećanja s osjećajima drugih.

Horvat Vukelja (2020) naglašava važnost pričanja priča kroz glazbu kao sredstva za emocionalni razvoj djece. Kroz glazbene priče, djeca se susreću s različitim emocionalnim scenarijima koje mogu prepoznati i razumjeti. Ova tehnika može biti posebno korisna u pomaganju djeci da obrađuju složene emocije i situacije. Šenol i Karaca (2023) dodaju da su programi glazbenog obrazovanja posebno učinkoviti u poticanju emocionalne kreativnosti kod djece predškolske dobi. Njihova istraživanja pokazuju da glazbene aktivnosti mogu značajno poboljšati dječju sposobnost emocionalnog izražavanja i razumijevanja. Kroz takve aktivnosti, djeca razvijaju emocionalnu osjetljivost i sposobnost prepoznavanja emocija kod drugih.

Glazbena terapija omogućuje djeci izražavanje i obradu emocija na siguran i strukturiran način, što može značajno poboljšati njihovu emocionalnu stabilnost i socijalne vještine. Slično tome, Bonomi (2022) naglašava da glazbene aktivnosti pomažu djeci u razvijanju emocionalne otpornosti i sposobnosti suočavanja sa stresom. Ove aktivnosti ne samo da omogućuju djeci da se osjećaju sigurno dok istražuju svoje emocije, već im također pružaju alate za bolje razumijevanje i upravljanje svojim emocionalnim stanjima. Dobrota (2012) naglašava da glazba igra važnu ulogu u razvoju emocionalne regulacije kod djece. Kroz različite glazbene aktivnosti, djeca uče kako koristiti glazbu za regulaciju svojih emocionalnih stanja, bilo da se radi o smirivanju, uzbuđivanju ili izražavanju složenih osjećaja. Ova sposobnost je ključna za njihovo emocionalno zdravlje i dobrobit. Prema Mašović (2020), glazbene aktivnosti mogu pomoći djeci da razviju osjećaj pripadnosti i sigurnosti. Sudjelovanje u grupnim glazbenim aktivnostima, kao što su zbor ili glazbeni ansambl, pruža djeci priliku da se osjećaju dijelom zajednice, što može pozitivno utjecati na njihov emocionalni razvoj.

Ivandić (2022) ističe da glazba može biti snažan alat za suočavanje s emocionalnim stresom. Kroz glazbene aktivnosti, djeca mogu pronaći način za izražavanje svojih osjećaja i olakšanje od stresa, što je izuzetno važno za njihovo emocionalno zdravlje. Dobrota (2012) dodatno naglašava da glazbene aktivnosti mogu djelovati terapijski, pomažući djeci da se nose s teškim emocijama i traumama. Djeca koja redovito sudjeluju u glazbenim aktivnostima razvijaju bolje strategije za upravljanje stresom i anksioznošću. Ovaj proces također potiče razvoj emocionalne inteligencije, omogućujući djeci da bolje

razumiju i kontroliraju svoje emocije. Prema Huzjak (2006), glazba može pomoći djeci da razviju dublje razumijevanje svojih emocionalnih stanja, što je ključno za njihovo sveukupno emocionalno zdravlje i stabilnost.

3.3. Glazba i socijalni razvoj djeteta

Glazbene aktivnosti imaju značajan utjecaj na socijalni razvoj djece, omogućujući im da kroz zajedničke aktivnosti razvijaju socijalne vještine i emocionalne veze. Englebright i Schirmacher (2015) ističu da sudjelovanje u glazbenim aktivnostima poput zborova ili glazbenih ansambala potiče djecu na suradnju, dijeljenje i zajedničko postizanje ciljeva. Ove aktivnosti pomažu djeci da nauče cijeniti doprinos svakog člana grupe, čime se jačaju njihove socijalne vještine i osjećaj zajedništva. Dobrota (2012) također naglašava da glazba može biti odličan alat za socijalno povezivanje djece. Prema njegovim istraživanjima, sudjelovanje u glazbenim aktivnostima omogućuje djeci da razviju osjećaj pripadnosti grupi, što je posebno važno za djecu koja se suočavaju s problemima socijalne isključenosti. Osim toga, Dobrota (2012) ističe da glazbene aktivnosti pomažu djeci da razviju bolju komunikaciju i razumijevanje među vršnjacima, čime se dodatno poboljšavaju njihove socijalne vještine.

Prema istraživanjima Šenol i Karaca (2023), glazba može značajno poboljšati socijalne interakcije među djecom predškolske dobi. Kroz zajedničke glazbene aktivnosti, djeca razvijaju empatiju i bolje razumijevanje emocija svojih vršnjaka, što doprinosi njihovom socijalnom razvoju. Ovaj proces omogućava djeci da se osjećaju povezanim s drugima. Klarin (2017) naglašava da glazba ima važnu ulogu u poticanju socijalne integracije djece. Kroz zajedničke glazbene aktivnosti, djeca imaju priliku uspostaviti pozitivne odnose sa svojim vršnjacima i razviti vještine koje su ključne za socijalnu interakciju. Glazba tako postaje sredstvo za prevladavanje socijalnih barijera i izgradnju zajedništva među djecom.

Perković (2022) ističe da glazba može pomoći djeci da se osjećaju sigurnije u socijalnim situacijama. Sudjelovanje u glazbenim aktivnostima pruža djeci priliku da se izraze i komuniciraju na način koji im je ugodan, čime se smanjuje socijalna anksioznost i jača

samopouzdanje. Ovaj aspekt glazbenih aktivnosti posebno je važan za djecu koja se suočavaju s izazovima u socijalnim interakcijama.

Prema Dugonjić (2019), glazbene aktivnosti omogućuju djeci da kroz zajedničko muziciranje razvijaju osjećaj zajedništva i međusobnog povjerenja. Aktivnosti kao što su sviranje u orkestru ili pjevanje u zboru zahtijevaju suradnju i koordinaciju, što djeci pomaže u učenju važnosti timskog rada i zajedničkih ciljeva. Bonomi (2022) naglašava da glazba također potiče razvoj komunikacijskih vještina kod djece. Kroz glazbu, djeca uče kako izraziti svoje misli i osjećaje na kreativan način, što im može pomoći u svakodnevnoj komunikaciji s vršnjacima i odraslima. Ovaj oblik izražavanja posebno je koristan za djecu koja imaju poteškoće u verbalnoj komunikaciji, omogućujući im da se izraze na način koji im je prirodaniji i manje stresan.

Starc i sur. (2004) dodaju da zajedničke glazbene aktivnosti mogu poboljšati dječju sposobnost empatije, jer djeca kroz muziciranje uče razumjeti i odgovoriti na emocionalne signale drugih. Ove aktivnosti također pomažu djeci da razviju bolje socijalne vještine, kao što su dijeljenje, čekanje na red i suradnja, što su ključni elementi za izgradnju pozitivnih socijalnih odnosa. Senol i Karaca (2023) ističu važnost programa glazbenog obrazovanja u poticanju socijalnih vještina kod djece predškolske dobi, napominjući da zajedničke glazbene aktivnosti stvaraju osjećaj zajedništva i timskog duha među djecom. Sličan stav zauzima i Ivandić (2022), koji naglašava da sudjelovanje u glazbenim aktivnostima može pomoći djeci da razviju samopouzdanje i socijalnu sigurnost, što je posebno važno za djecu koja se suočavaju s izazovima u socijalnim interakcijama.

Bonomi (2022) ukazuje na to da glazbene aktivnosti mogu djelovati kao katalizator za socijalni razvoj, pružajući djeci priliku da kroz zajedničke aktivnosti uče o važnosti timskog rada i međusobnog poštovanja. Ovaj aspekt glazbenog obrazovanja posebno je važan u predškolskom razdoblju, kada djeca razvijaju temeljne socijalne vještine koje će im biti potrebne kasnije u životu. Slunjski (2006) također ističe da je važno omogućiti djeci sudjelovanje u različitim glazbenim aktivnostima kako bi se potaknula njihova socijalna interakcija i razvoj komunikacijskih vještina.

Vidulin-Orbanić (2008) naglašava da glazbene aktivnosti pomažu djeci da razviju osjećaj pripadnosti i identiteta unutar grupe. Kroz zajedničke glazbene projekte, djeca uče kako

suradivati i dijeliti odgovornosti, što doprinosi jačanju njihovih socijalnih kompetencija i priprema ih za buduće socijalne interakcije i u drugim obrazovnim ustanovama.

3.4. Razvoj govora u odnosu na glazbu i kreativnost

Kreativne aktivnosti pomažu djeci ne samo da razviju jezične vještine, već i da prošire svoje razumijevanje svijeta kroz govor. Kroz igru, umjetnost, priče i simboličku igru, djeca razvijaju bogatiji vokabular, bolju gramatičku strukturu te sposobnost izražavanja složenih ideja i emocija. Kreativnost tako postaje ključno sredstvo za poticanje jezičnog razvoja (Guberina, 2010).

Kreativnost ima značajan utjecaj na razvoj govora kod djece jer potiče različite kognitivne, emocionalne i socijalne vještine koje su ključne za jezični razvoj. Pritom, Herljević i Poskokhova (2010) ističu simboličku igru i stvaranje priča kao metodu razvijanja vokabulara i to na način da se djeca u igri pretvaraju da su likovi ili predmeti nešto drugo, da aktivno koriste jezik kako bi opisala što rade te tako stvarala i proširivala svoj vokabular. Velički (2009) ističe i kako djeca u igri moraju komunicirati s drugima (prijateljima, roditeljima), objašnjavajući svoje ideje i pravila igre te tako jačaju njihove govorne vještine i sposobnost izražavanja.

Također, Šmit (2010) navodi kako se kreativnost može razvijati i poticanjem razvoja mašte slikovnicama i pričama, a na takav način dolazi do povećanja jezične raznolikosti kod djeteta te se potiču narativne sposobnosti. Čitanje ili slušanje priča pomaže djeci da upoznaju nove riječi i fraze, što proširuje njihov jezični repertoar. Djeca koja sudjeluju u kreativnim aktivnostima često imaju bogatiji vokabular jer su izložena raznim narativima i izražajnim stilovima. Djeca često stvaraju vlastite priče inspirirane pričama koje su čula ili pročitala, što pomaže u razvoju koherentnog govora i vještina naracije. Ova kreativna aktivnost uključuje složeno razmišljanje, planiranje i verbalno izražavanje.

Nadalje, Pozojević – Trivanović (1994) navodi kako kreativne aktivnosti koje uključuju pjesme, rime i ritam pomažu djeci da razviju fonološku svijest, što je važan aspekt učenja jezika i razvoja govora. Prepoznavanje rima i zvukova kroz kreativne pjesmice pomaže djeci u učenju pravilne izgovora i artikulacije. Kroz pjesme i glazbene igre djeca uče ritam govora i intonaciju, što je važno za razumijevanje emocionalnih i značenjskih nijansi u govoru.

Konkretno, Herljevič i Poskokhova (2010) navode utjecaj glazbe na razvoj govora kod djece koji se ostvaruje u najvećoj mjeri kroz fonološku svijest i razvoj slušnih vještina. Glazba, osobito dječje pjesmice i rime, pomaže djeci da razviju fonološku svijest, što je ključna vještina u učenju govora. Djeca kroz slušanje i ponavljanje pjesmica uče razlikovati zvukove, prepoznavati rime i ritam govora. Pjesme i pjesmice često ističu slogove i zvukove na specifičan način, što pomaže djeci da postanu svjesnija strukture riječi i zvučnih obrazaca unutar jezika. Također, glazba poboljšava slušne vještine jer djeca uče prepoznati različite tonove, melodije i ritmove. To jača njihovu sposobnost razlikovanja različitih zvukova unutar govora, što je važno za pravilno razumijevanje i izgovaranje riječi. Kroz slušanje i pjevanje, djeca uče o intonaciji, koja je važna za razumijevanje značenja u govoru. Intonacija može promijeniti značenje rečenice, a glazba pomaže djeci da postanu osjetljiva na ove varijacije u govoru.

3.5. Glazba kao alat za poticanje motoričkog razvoja

Glazbene aktivnosti imaju značajan utjecaj na motorički razvoj djece predškolske dobi. Gospodnetić (2015) ističe da kroz ples i ritmičke igre djeca razvijaju koordinaciju, ravnotežu i preciznost pokreta. Takve aktivnosti omogućuju djeci da kroz kretanje uz glazbu unapređuju svoje motoričke vještine na zabavan i angažirajući način. Prema Kolić (2019), glazba značajno poboljšava motoričke sposobnosti djece, omogućujući im razvoj koordinacije, ravnoteže i preciznosti pokreta. Autor također ističe da ritmičke igre i plesne aktivnosti, koje su često dio glazbenog obrazovanja, pomažu djeci u razvoju fine i grube motorike. Ove aktivnosti zahtijevaju od djece da sinkroniziraju pokrete s glazbenim ritmom, što dodatno jača njihove motoričke vještine.

Şenol i Karaca (2023) naglašavaju da programi glazbenog obrazovanja usmjereni na motoričku kreativnost potiču djecu na istraživanje različitih pokreta i ritmova. Ovo istraživanje pokazuje da djeca koja sudjeluju u ovim programima razvijaju bolju motoričku kontrolu i kreativnost u kretanju. Kroz koordinaciju s glazbom, djeca jačaju svoje motoričke sposobnosti i stječu veću fizičku samosvijest. Slične zaključke donosi i Starešina (2021), ističući da glazba može biti izuzetno učinkovita u poticanju dječje kreativnosti kroz pokret. Starešina naglašava važnost korištenja glazbenih ritmova i melodija u tjelesnim aktivnostima, jer takve aktivnosti poboljšavaju koordinaciju i

ritmičnost pokreta kod djece. Također, kombinacija glazbe i pokreta može pomoći djeci u razvijanju prostorne svijesti i preciznosti pokreta.

Slunjski (2006) ističe da glazbene i ritmičke aktivnosti imaju potencijal za razvoj fine i grube motorike kod djece. Fina motorika se razvija kroz aktivnosti poput sviranja instrumenata i manipulacije malim glazbenim predmetima, dok se gruba motorika potiče kroz ples i kretanje u ritmu glazbe. Ovime se ne samo poboljšava fizička spretnost djece, već se također potiče njihova kreativnost u izražavanju kroz pokret. Dodajući ovom, Berk (2015) naglašava da takve aktivnosti također pomažu djeci u razvijanju koordinacije oko ruka, što je ključno za njihov cjelokupni fizički razvoj.

Vidulin-Orbanić (2013) naglašava da uključivanje glazbenih aktivnosti u svakodnevni kurikulum može značajno poboljšati motoričke vještine djece. Djeca kroz glazbene aktivnosti kao što su ritmičke igre i ples razvijaju preciznost pokreta i osjećaj za ritam, što je ključno za njihov motorički razvoj. Ove aktivnosti također potiču djecu na koordinaciju i ravnotežu, omogućujući im da kroz igru poboljšaju svoje fizičke sposobnosti. Nola (2021) ističe da sudjelovanje u glazbenim aktivnostima dodatno unapređuje temporalnu organizaciju i fino motoričke vještine, što je bitno za njihov cjelokupni motorički razvoj.

Perković (2022) također ističe važnost glazbenih aktivnosti u razvoju motoričkih vještina. Prema njezinim istraživanjima, djeca koja redovito sudjeluju u glazbenim i plesnim aktivnostima pokazuju bolju motoričku koordinaciju i veće samopouzdanje u svojim fizičkim sposobnostima. Glazbene aktivnosti pružaju djeci priliku da se kreću slobodno i kreativno, što je ključno za njihov cjelokupni motorički razvoj. Slično tomu, Huzjak (2006) naglašava da glazbene aktivnosti mogu biti ključne za razvoj motoričkih vještina kod djece s poteškoćama u razvoju, pružajući im strukturu i podršku potrebnu za napredak. Kroz ritmičke igre i pokrete, djeca s poteškoćama u razvoju mogu razvijati koordinaciju i preciznost pokreta na način koji im je prirodan i ugodan. Glazba im omogućuje da se fokusiraju na ritam i pokret, čime se poboljšava njihova sposobnost koncentracije i motoričkog planiranja. Ove aktivnosti ne samo da pomažu u razvoju osnovnih motoričkih vještina, već također potiču osjećaj postignuća i samopouzdanja kod djece s poteškoćama u razvoju, što je ključno za njihov cjelokupni razvoj i integraciju u društvo.

Mendeš, Ivon i Pivac (2012) naglašavaju da glazba može biti alat za poticanje motoričkog razvoja i kod djece s poteškoćama u razvoju. Kroz glazbene aktivnosti, djeca s motoričkim teškoćama mogu razvijati svoje motoričke vještine na način koji je prilagođen njihovim potrebama i sposobnostima. Glazba pruža motivaciju i strukturu koja im pomaže u postizanju motoričkih ciljeva. Dodajući ovom, Diamond i Hopson (2006) ističu da glazba može poboljšati neurološke funkcije koje su ključne za motorički razvoj. Njihova istraživanja pokazuju da slušanje i sudjelovanje u glazbenim aktivnostima stimulira različite dijelove mozga, uključujući one odgovorne za motoričku kontrolu i koordinaciju. Glazba pomaže u stvaranju novih neuronskih veza, što doprinosi boljoj integraciji senzomotornih informacija. Ova stimulacija može rezultirati poboljšanjem fine i grube motorike, te bržim i preciznijim motoričkim odgovorima. Autori također naglašavaju da ritmičke aktivnosti, poput tapkanja u ritmu glazbe, mogu značajno poboljšati temporalnu preciznost i koordinaciju pokreta, što je ključno za svakodnevne aktivnosti djece.

Burnard (2010) dodaje da glazba može stimulirati motorički razvoj kroz interaktivne i angažirajuće aktivnosti. Glazbene igre i plesne aktivnosti omogućuju djeci da istražuju različite načine kretanja, što potiče njihovu fizičku kreativnost i motorički razvoj. Kombinacija glazbe i pokreta pruža djeci holistički pristup učenju, koji podržava njihov cjelokupni razvoj. Marić i Goran (2013) naglašavaju da su takve aktivnosti posebno korisne u kontekstu predškolskog obrazovanja, gdje je fizički razvoj ključan za buduće akademske i socijalne uspjehe djece.

4. GLAZBA KAO ALAT ZA KREATIVNI RAST DJECE

Kroz različite glazbene aktivnosti, djeca stječu vještine koje su ključne za njihov cjelokupni razvoj. Prema Berk (2015), glazbene aktivnosti ne samo da razvijaju kognitivne i motoričke sposobnosti, već također potiču emocionalni i socijalni razvoj. Glazba omogućuje djeci da se kreativno izražavaju, što je ključno za njihovu maštu i umjetničke sposobnosti. Dugonjić (2019) također naglašava da sudjelovanje u glazbenim aktivnostima može poboljšati dječju sposobnost rješavanja problema i kritičkog mišljenja, čime se dodatno potiče njihov intelektualni razvoj. Ivandić (2022) također naglašava da glazbene aktivnosti mogu biti snažan alat za suočavanje s emocionalnim stresom, omogućujući djeci da izraze svoje osjećaje i olakšaju stres.

Dobrota (2012) naglašava da glazba igra važnu ulogu u razvoju kognitivnih funkcija kod djece. Kroz glazbene igre i zadatke, djeca razvijaju sposobnosti kritičkog mišljenja i rješavanja problema. Glazbene aktivnosti potiču djecu na suradnju, dijeljenje i zajedničko postizanje ciljeva, što dodatno jača njihove socijalne vještine i osjećaj zajedništva. Prema Gospodnetić (2015), glazba može značajno unaprijediti dječje kognitivne sposobnosti, poput pamćenja i koncentracije, te poboljšati njihove sposobnosti verbalnog izražavanja. Klarin (2017) također ističe važnost socijalne interakcije u glazbenim aktivnostima, naglašavajući da zajedničko muziciranje može ojačati emocionalne veze među djecom i poboljšati njihovu sposobnost empatije. Kroz zajedničke glazbene aktivnosti, djeca razvijaju sposobnost slušanja i uvažavanja drugih, što dodatno jača njihove socijalne kompetencije. Glazba pruža djeci priliku za izražavanje i povezivanje s drugima na emocionalnoj razini, čime se poboljšavaju njihove socijalne vještine.

Prema Huzjak (2006), glazbene aktivnosti mogu biti ključne za razvoj motoričkih vještina kod djece s poteškoćama u razvoju, pružajući im strukturu i podršku potrebnu za napredak. Kolić (2019) naglašava da glazbene aktivnosti ne samo da poboljšavaju motoričke sposobnosti, već također pridonose razvoju kognitivnih i socijalnih vještina kod djece. Diamond i Hopson (2006) ističu da glazba može poboljšati neurološke funkcije koje su ključne za motorički razvoj.

Prema Starcu (2021), slikanje ili crtanje uz glazbu može pomoći djeci da bolje razumiju ritam i dinamiku, čime se poboljšava njihova sposobnost izražavanja kroz vizualne umjetnosti. Kroz ovakve interaktivne aktivnosti, djeca mogu povezati različite oblike

umjetnosti. Prema Dobroti (2012), glazbene aktivnosti potiču djecu da razvijaju svoju kreativnost kroz različite oblike umjetničkog izražavanja. Glazba može služiti kao katalizator za vizualne umjetničke projekte, potičući djecu na stvaranje originalnih umjetničkih djela. Kroz slušanje različitih glazbenih kompozicija, djeca mogu dobiti inspiraciju za korištenje boja, oblika i linija u svojim crtežima i slikama. Dobrota (2012) također naglašava da je integracija glazbe u likovne aktivnosti važna jer djeca kroz kombinaciju tih dviju umjetničkih formi razvijaju dublje razumijevanje izražajnih sredstava i poboljšavaju svoje kreativne sposobnosti.

Prema Huzjak (2006), glazba ima značajan utjecaj na spoznajno učenje i matematiku. Autor ističe da ritmičke aktivnosti mogu pomoći djeci u razumijevanju osnovnih matematičkih pojmova kao što su brojanje, obrasci i sekvence. Kroz glazbene igre i zadatke koji uključuju matematičke koncepte, djeca razvijaju sposobnosti kritičkog mišljenja i rješavanja problema, što je ključno za njihov kognitivni razvoj. Na sličan način, Burnard (2010) naglašava važnost improvizacije i kompozicije u glazbenom obrazovanju, ističući kako ove aktivnosti potiču djecu na analitičko razmišljanje i kreativno rješavanje problema. Kroz stvaranje vlastitih glazbenih kompozicija, djeca uče kako strukturirati i organizirati svoje ideje, što je bitno za razumijevanje matematičkih i logičkih odnosa. Ove integrirane aktivnosti ne samo da obogaćuju dječje znanje, već ih također motiviraju da istražuju i otkrivaju nove koncepte kroz interaktivno i angažirajuće učenje.

Prema Čudina-Obradović (1991) stvaralačke aktivnosti koje uključuju glazbu mogu značajno doprinijeti cjelokupnom razvoju djece, a upravo improvizacija i skladanje vlastitih pjesama potiču kreativnost i verbalno izražavanje kod djece. Burnard (2010) naglašava da takve aktivnosti također pomažu djeci u razvijanju sposobnosti kritičkog razmišljanja i rješavanja problema. Berk (2015) dodaje da sudjelovanje u glazbenim aktivnostima potiče razvoj socijalnih vještina, kao što su suradnja i komunikacija, jer djeca često rade zajedno u grupnim glazbenim projektima. Dobrota (2012) ističe da glazba može djelovati kao inspiracija za vizualne umjetničke projekte, potičući djecu na stvaranje originalnih umjetničkih djela. Glazba, prema Diamond i Hopson (2006), poboljšava neurološke funkcije ključne za kognitivni i motorički razvoj, pružajući djeci jedinstvenu platformu za kreativno izražavanje, istraživanje i stvaranje, čime se značajno doprinosi njihovom cjelokupnom razvoju.

4.1. Glazbene aktivnosti u predškolskom odgoju

Prema Gospodnetić (2015) glazbene aktivnosti u predškolskom odgoju pružaju djeci priliku za kreativno izražavanje i razvoj različitih vještina. Glazbene aktivnosti uključujući pjevanje, sviranje instrumenata i ritmičke igre omogućuju djeci da istražuju zvukove i ritmove te razvijaju glazbene sposobnosti na način koji je prirodan i zabavan. Pjevanje je jedna od osnovnih glazbenih aktivnosti u predškolskom odgoju. Kroz pjevanje dječjih pjesmica i rima, djeca usvajaju osnovne glazbene koncepte kao što su ton, ritam i melodija. Berk (2015) ističe da pjevanje ne samo da pomaže u razvoju glazbenih vještina, već i potiče jezični razvoj djece. Pjevanje omogućuje djeci da prošire svoj vokabular i poboljšaju izgovor, dok istovremeno razvijaju osjećaj za ritam i melodiju.

Sviranje instrumenata također igra značajnu ulogu u razvoju glazbenih vještina kod djece. Dobrota (2012) naglašava da sviranje jednostavnih instrumenata poput bubnjeva, ksilofona i tamburina omogućuje djeci da istražuju različite zvukove i ritmove. Kroz sviranje instrumenata, djeca razvijaju finu motoriku i koordinaciju ruku i očiju, što je važno za njihov motorički razvoj. Osim toga, sviranje instrumenata potiče djecu na suradnju i timski rad kada zajedno stvaraju glazbu. Perković (2022) dodaje da sviranje instrumenata u grupnim aktivnostima omogućuje djeci da razvijaju osjećaj za ritam i harmoniju, što je ključno za njihov glazbeni razvoj. Ove aktivnosti također potiču djecu na kreativno razmišljanje i inovaciju dok eksperimentiraju s različitim zvukovima i glazbenim strukturama. Kroz takva iskustva, djeca uče važnost strpljenja, slušanja i prilagodbe, što su sve ključne vještine za njihov socijalni i emocionalni razvoj. Prema Burnardu (2010) i Gospodnetiću (2015), ritmičke igre koje se koriste u predškolskom odgoju mogu biti vrlo raznolike i prilagođene sposobnostima i interesima djece. Neke od ključnih ritmičkih igara uključuju:

1. Sviranje ritma: Djeca sviraju dlanovima u ritmu glazbe, što pomaže u razvoju koordinacije i ritmičkog osjećaja. Ova aktivnost također može uključivati pljeskanje različitih ritmičkih obrazaca koje djeca ponavljaju.
2. Udaranje ritma: Korištenje različitih predmeta poput bubnjeva, štapića ili improviziranih instrumenata (npr. plastičnih posuda) za udaranje ritma. Ova aktivnost omogućuje djeci da istražuju različite zvukove i razvijaju motoričke vještine.

3. Hodanje u ritmu: Djeca hodaju ili trče u ritmu glazbe, što pomaže u razvoju ritmičke osjetljivosti i koordinacije cijelog tijela. Ova igra također može uključivati zaustavljanje i kretanje u skladu s promjenama u glazbi.
4. Plesne igre: Jednostavne plesne korake koji se ponavljaju u ritmu glazbe. Djeca mogu slijediti instrukcije učitelja ili improvizirati vlastite pokrete, što potiče kreativnost i tjelesni razvoj.
5. Ritmičko ponavljanje: Djeca ponavljaju ritmičke fraze koje im učitelj zadaje, koristeći dlanove, stopala ili instrumente. Ova aktivnost pomaže djeci u razvoju slušne percepcije i ritmičkog pamćenja.
6. Igre s instrumentima: Djeca sviraju jednostavne instrumente poput tamburina, ksilofona ili zvona u ritmu glazbe. Ove igre ne samo da razvijaju glazbene vještine, već i finu motoriku i koordinaciju ruku i očiju.

Marić i Goran (2013) ističu da ritmičke igre, kao što su tapšanje, udaranje ritma ili hodanje u ritmu glazbe, dodatno potiču djecu na razvoj ritmičke osjetljivosti i koordinacije i da pomažu djeci da razumiju i internaliziraju osnovne glazbene strukture, što je ključno za njihov glazbeni razvoj. Ove aktivnosti također potiču djecu na fizičku aktivnost, što je važno za njihovo tjelesno zdravlje i razvoj. Osim što razvijaju glazbene vještine, ove aktivnosti omogućuju djeci da se kreativno izražavaju.

Pričanje priča kroz glazbene aktivnosti je još jedan način kako se glazba može integrirati u predškolski odgoj. Horvat Vukelja (2020) naglašava da pričanje priča uz glazbenu pratnju potiče djecu na kombiniranje verbalnih i neverbalnih oblika izražavanja. Kroz ove aktivnosti djeca razvijaju sposobnost izražavanja i komunikacije. Prema Mendeš i sur. (2012), kreativne glazbene igre koje kombiniraju elemente glazbe i drugih područja učenja, poput matematike i likovnog izražavanja, mogu dodatno obogatiti predškolski odgoj. Na primjer, igre koje uključuju brojenje u ritmu ili crtanje uz glazbenu podlogu pomažu djeci da razviju matematičke i likovne vještine na interaktivan i zabavan način.

4.2. Povezanost glazbe i kreativnog izražavanja

Slunjski (2012) kaže kako kombiniranje glazbe s drugim oblicima umjetnosti, poput plesnih i dramskih aktivnosti, dodatno potiče kreativnost kod djece. Djeca mogu koristiti glazbu kao podlogu za koreografiju plesnih pokreta ili stvaranje kazališnih predstava, čime se proširuje njihov spektar izražavanja i potiče multidisciplinarni pristup umjetnosti. Ističe da integracija glazbenih aktivnosti u svakodnevni kurikulum može značajno potaknuti kreativno razmišljanje i izražavanje kod djece. Ovakav pristup omogućuje djeci da razviju svoj jedinstveni umjetnički izraz i da se osjete slobodno u istraživanju različitih kreativnih mogućnosti. Uz to, Slunjski (2012) naglašava važnost stvaranja okruženja koje podržava dječju autonomiju i slobodu u izražavanju kroz glazbu. U takvom okruženju djeca se osjećaju sigurnima u eksperimentiranju i preuzimanju rizika. Improvizacija glazbenih tema omogućava djeci da spontano izraze svoje unutarnje osjećaje i misli, čime se potiče njihova mašta i sposobnost inovacije.

Marentič Požarnik (2000) ističe da glazbene didaktičke metode mogu pomoći djeci u razvijanju kritičkog mišljenja i sposobnosti rješavanja problema. Kroz glazbene igre i zadatke, djeca uče kako koristiti glazbu kao alat za izražavanje svojih ideja i emocija. Također, kroz glazbene improvizacije, djeca istražuju različite zvukove i ritmove, što im omogućuje da razviju jedinstvene glazbene kompozicije.

Dobrota (2012) dodaje da glazba može služiti kao inspiracija za druge oblike umjetničkog izražavanja, poput likovnog stvaralaštva. Djeca koja sudjeluju u glazbenim aktivnostima često koriste glazbu kao polazište za stvaranje crteža, slika ili skulptura, čime se dodatno potiče njihova kreativnost. Prema Berk (2015), kombinacija glazbe i drugih umjetničkih aktivnosti pruža djeci bogato iskustvo koje potiče njihov kognitivni i emocionalni razvoj.

4.3. Metode korištenja glazbe za poticanje kreativnosti

Prema Marentič Požarnik (2000), metode korištenja glazbe za poticanje kreativnosti kod djece uključuju raznovrsne pristupe i tehnike koje omogućuju djeci da se izraze na kreativne načine kroz glazbu. Ove metode nisu samo usmjerene na razvoj glazbenih vještina, već i na poticanje šireg kreativnog potencijala djece. Dobrota (2012) dodatno ističe da glazbene aktivnosti potiču djecu na istraživanje i eksperimentiranje sa zvukovima, ritmom i melodijom, čime se razvijaju njihove sposobnosti inovativnog

mišljenja i kreativnog izražavanja. Huzjak (2006) također naglašava važnost stvaranja poticajnog okruženja u kojem djeca mogu slobodno istraživati i stvarati, koristeći glazbu kao medij za izražavanje svojih ideja i emocija. Četa (2021) dodaje da improvizacija i skladanje vlastitih pjesama pomažu djeci u razvoju kreativnog izražavanja, dok Mendeš, Ivon i Pivac (2012) ističu važnost umjetničkih poticaja u obrazovanju kao ključnog elementa za razvoj kreativnosti kod djece.

Prema Čudina-Obradović (1991) jedna od osnovnih metoda primjene glazbe u poticanju kreativnih aktivnosti je integracija improvizacije u glazbene aktivnosti. Improvizacija omogućava djeci da slobodno izražavaju svoje ideje i emocije kroz glazbu, bez strogih pravila i ograničenja. Ova metoda potiče kreativnost jer djeca moraju smišljati nove melodije, ritmove i zvukove na licu mjesta, što razvija njihovu sposobnost spontanog stvaranja. Gospodnetić (2015) također ističe važnost improvizacije u razvoju dječje kreativnosti, naglašavajući da djeca kroz ovu metodu uče kako koristiti glazbu kao sredstvo za izražavanje svojih unutarnjih svjetova. Burnard (2010) dodaje da improvizacija pomaže djeci u razvijanju kritičkog mišljenja i sposobnosti rješavanja problema, jer ih potiče na istraživanje različitih glazbenih elemenata i njihovu kombinaciju na nove i inovativne načine. Prema Mendeš, Ivon i Pivac (2012), uključivanje improvizacije u glazbene aktivnosti također može povećati dječje samopouzdanje i osjećaj postignuća, jer im omogućuje da vide konkretne rezultate svojih kreativnih napora.

Berk (2015) opisuje drugu metodu, a to je korištenje ritmičkih igara, koje su ključne za razvoj kreativnosti kod djece. Naglašava da ritmičke igre, poput tapšanja, udaranja ritma i plesanja u ritmu glazbe, pomažu djeci da razviju osjećaj za ritam i temporalne strukture. Ove igre također potiču djecu na kreativno izražavanje kroz pokret, što je važno za njihov motorički i emocionalni razvoj. Prema Đuranović i sur. (2020), kreativnost u predškolskim ustanovama može se poticati kroz različite metode i pristupe, uključujući glazbene aktivnosti koje igraju ključnu ulogu u razvoju dječje kreativnosti. Ovi autori ističu važnost stvaranja poticajnog okruženja u kojem djeca mogu slobodno izražavati svoje ideje i osjećaje kroz različite oblike umjetnosti, uključujući glazbu. Također naglašavaju važnost interaktivnih glazbenih aktivnosti koje omogućuju djeci da se izražavaju na kreativne načine.

Dobrota (2012) ističe da slikanje ili crtanje uz glazbu može pomoći djeci da bolje razumiju ritam i dinamiku, čime se poboljšava njihova sposobnost izražavanja kroz vizualne umjetnosti. Korištenje glazbe u kombinaciji s vizualnim umjetnostima još je jedna učinkovita metoda za poticanje kreativnosti. Kroz ovakve interaktivne aktivnosti, djeca mogu povezati različite oblike umjetnosti, što dodatno obogaćuje njihov kreativni razvoj. Glazbene dramske igre također su učinkovit način za poticanje kreativnosti kod djece. Prema Slunjski (2006), ove igre kombiniraju elemente drame i glazbe, omogućujući djeci da stvaraju i igraju različite uloge uz glazbenu pratnju. Kroz dramske igre, djeca razvijaju kreativno mišljenje, improvizacijske vještine i sposobnost izražavanja kroz glazbu i pokret.

Prema Marić i Goran (2013), korištenje tehnologije u glazbenom obrazovanju može značajno potaknuti kreativnost. Digitalni alati i aplikacije za stvaranje glazbe omogućuju djeci da eksperimentiraju s različitim zvukovima i efektima, te da stvaraju vlastite glazbene kompozicije. Tehnologija omogućuje djeci pristup širokom spektru zvukova i instrumenata, što potiče njihovu maštu i kreativnost. Krnić (2006) naglašava važnost integracije tehnologije u glazbeni odgoj, ističući da digitalni alati ne samo da olakšavaju pristup glazbenim sadržajima, već i potiču djecu na interaktivno učenje i kreativno izražavanje. Korištenje tehnologije u glazbenom obrazovanju pruža djeci priliku da razvijaju svoje glazbene vještine na suvremen i pristupačan način, čime se dodatno potiče njihova kreativnost.

5. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE

5.1. Predmet i cilj istraživanja

Činjenica je kako primjena glazbe i glazbenih sadržaja u odgojno obrazovnom procesu kod djece rane i predškolske dobi može imati značajne benefite u obliku poticanja različitih razvojnih područja. U tom kontekstu govori se o motoričkom, kognitivnom, emocionalnom i kreativnom razvoju, govornim vještinama, ali i različitim oblicima znanja i sposobnosti koje utječu na daljnji akademski i društveni razvoj djeteta. Prema tome, predmet ovog istraživanja usmjeren je na prikaz glazbenog sadržaja kao sredstva poticanja kreativnosti kod djece rane i predškolske dobi.

Istraživanje ima za cilj ispitati mišljenja odgojitelja i drugih stručnjaka koji sudjeluju u procesu odgoja i obrazovanja predškolske djece o važnosti primjene glazbe i glazbenih aktivnosti kao sredstva poticanja razvoja kreativnosti kod djece.

5.2. Hipoteze istraživanja

Hipoteze istraživanja prikazane su kako slijedi:

H1: Odgojitelji smatraju kako su glazba i glazbene aktivnosti važne u radu s djecom u ranoj i predškolskoj dobi

H2: Glazbene aktivnosti potiču i pedagozi i logopedi u ustanovama za rani i predškolski odgoj

H3: Glazbene aktivnosti u ustanovama za rani i predškolski odgoj provode se samo uz prisutnost odgojitelja

H4: Svi stručnjaci koji sudjeluju u odgojno obrazovnom procesu prepoznaju važnost učestale primjene glazbenih aktivnosti kod djece rane i predškolske dobi

H5: Glazbu treba integrirati s ostalim područjima razvoja djece

5.3. Ispitanici (materijali) i metode ispitivanja

U istraživanju je primijenjena metoda polustrukturiranog intervjua u kojoj su svi ispitanici odgovarali na ista pitanja, kreirana isključivo za potrebe izrade diplomskog rada.

U istraživanju je sudjelovalo 7 ispitanika i to kako slijedi:

Ispitanik 1: Logoped

Ispitanik 2: Sportski trener

Ispitanik 3: Edukacijski rehabilitator

Ispitanik 4: Stručni suradnik pedagog

Ispitanik 5: Psiholog

Ispitanik 6: Odgojitelj

Ispitanik 7: Odgojitelj mentor

5.4. Dosadašnja istraživanja

Istraživanje Ozturk i Can (2020) imalo je za cilj istražiti učinak glazbenog obrazovanja na stjecanje društvenih vrijednosti djece predškolske dobi. U ovoj studiji korišten je kvazi-eksperimentalni model uzorka s kontrolnom skupinom. Za prikupljanje podataka koristila se skala društvenih vrijednosti za djecu predškolske dobi. U istraživanju je sudjelovalo 26 djece predškolske dobi (u eksperimentalnoj i kontrolnoj skupini po 13 djece). Dok je eksperimentalna grupa bila podvrgnuta 30-minutnom glazbenom treningu dvaput tjedno tijekom 10 tjedana, kontrolna grupa nastavila je s redovitim predškolskim obrazovanjem. Glazbeno obrazovanje s eksperimentalnom skupinom sastojalo se od aktivnosti u kojima su djeca aktivna i doživljavaju glazbu. Pjesme koje sadrže društvene vrijednosti učile su djecu jedinstvu glazbene igre i pokreta. Na kraju istraživanja rezultati vezani uz društvene vrijednosti eksperimentalne skupine poboljšali su se u usporedbi s onima kontrolne skupine.

U radu autora Dobrota, Bogadi i Šutić (2021) se istražuje utjecaj dugogodišnjeg radnog iskustva, stručne spreme, dodatnog glazbenog obrazovanja, bavljenja glazbenim aktivnostima u slobodno vrijeme te posjećivanja kazališnih/koncerata klasične glazbe na

stavove odgojitelja prema pjevanju kao glazbenoj aktivnosti u vrtiću. Istraživanje je provedeno na uzorku odgojitelja predškolske djece iz svih hrvatskih županija (N = 405), upitnikom koji se sastoji od dva dijela: Upitnik općih podataka i Stavovi prema pjevanju kao glazbenoj aktivnosti u dječjem vrtiću. Nisu utvrđene razlike u stavovima odgojitelja prema pjevanju s obzirom na stručnu spremu i godine radnog iskustva. Međutim, rezultati potvrđuju utjecaj dodatnog glazbenog obrazovanja, bavljenja glazbenim aktivnostima u slobodno vrijeme te posjećivanja kazališta/koncerta klasične glazbe na stavove odgojitelja prema pjevanju kao glazbenoj aktivnosti u vrtiću.

Istraživanje Gluschankof i Shahar (2004) ispitivalo je odnos između: glazbenih vještina i znanja odgojitelja prije upisa na fakultet, njihovih vještina i znanja stečenih u obuci prije i nakon zaposlenja, i vrste vođenih glazbenih aktivnosti koje vode. Rezultati pokazuju da većina odgojitelja koji ulaze u obrazovni program ima slabo formalno glazbeno iskustvo. Od glazbenih vještina i znanja stečenih tijekom inicijalnog obrazovanja, odgojitelji navode da se najmanje sjećaju sviranja instrumenata, a slijede (uzlaznim redoslijedom) osnove glazbe, tehnike podučavanja i repertoar pjevanja. Ovo rangiranje odražava ono što koriste u aktivnostima s odgojnom skupinom. Bez obzira na to, odgojitelji imaju izrazito pozitivnu percepciju o svojoj sposobnosti da izvode glazbene zadatke s djecom. Ova percepcija je veća kod sudionika koji znaju svirati instrument i onih koji su pohađali glazbene tečajeve uz rad. Značajno je, međutim, da su mnogi odgojitelji u dječjim vrtićima ocijenili svoje pjevačke sposobnosti niskima, što se odražava u njihovom vođenju glazbenih aktivnosti kao što je pjevanje uz snimku ili kretanju uz glazbu.

Rad autora Denac (2009) predstavlja rezultate istraživanja u kojem je sudjelovalo 159 odgojitelja iz cijele Slovenije. Cilj prve faze istraživanja, čiji su rezultati dobiveni putem upitnika upućenog odgojiteljima, bio je utvrditi s kojim se poteškoćama susreću odgojitelji tijekom planiranja kurikuluma. Rezultati prve faze istraživanja pokazuju da se većina odgojitelja suočava s problemima u planiranju konkretnih glazbenih ciljeva. Cilj druge faze istraživanja, čiji su rezultati dobiveni analizom nastavnih planova (odnosno planiranog kurikuluma) u razdoblju od tri mjeseca, bio je utvrditi u kojoj su mjeri odgojitelji vodili računa o principima stručne opravdanosti, horizontalne integracije i razvojno-procesnog pristupa definiranog slovenskim Kurikulumom za vrtiće u planiranju glazbene nastave. Nastavni planovi svih odgojitelja koji su sudjelovali u istraživanju analizirani su s obzirom na strukturu, aktivnost, ciljeve, načela, sadržaj, strategije

poučavanja i nastavne medije. Rezultati pokazuju da Kurikulum za dječje vrtiće ne daje odgojiteljima dovoljnu podršku za uspješno planiranje glazbene nastave te da glazbeni odgoj gubi profesionalnu autonomiju unutar umjetničkog odgoja.

5.5. Prikaz pitanja i odgovora ispitanika

1. Što ste po zanimanju, koliko dugo radite u struci i koliko dugo radite s djecom?

Ispitanik 1: Po zanimanju sam magistra logopedije. Radim u struci 12 godina, a s djecom oko 14 godina.

Ispitanik 2: Po zanimanju sam profesor kineziologije. S djecom radim 20 godina.

Ispitanik 3: Po zanimanju sam edukacijski rehabilitator, otprilike 20 godina radim u struci i jednako dugo radim s djecom.

Ispitanik 4: Po zanimanju sam stručni suradnik pedagog u dječjem vrtiću, u struci sam zaposlena već 10 godina te svih 10 godina ranog staža radim s djecom.

Ispitanik 5: Po zanimanju sam psiholog, te 15 godina radim u struci i cijeli svoj radni vijek radim s djecom.

Ispitanik 6: Po zanimanju sam odgojitelj predškolske djece, u struci radim 25 godina, a sa djecom nešto duže.

Ispitanik 7: Po zanimanju sam odgojitelj predškolske djece i radim 30 godina s njima.

2. Smatrate li da ste tijekom formalnog obrazovanja stekli dovoljno znanja o primjeni glazbenih aktivnosti u radu s djecom?

Ispitanik 1: Nisam stekla znanja o primjeni glazbe u radu s djecom. Naime, tijekom procesa obrazovanja stekla sam znanja i vještine za rad s djecom, međutim niti kolegiji koje smo slušali tijekom akademskog obrazovanja niti stručna praksa nisu podrazumijevali primjenu glazbe u radu s djecom.

Ispitanik 2: Smatram da sam stekao jer smo na fakultetu imali predmet ples i metodiku plesa. Sve naučeno u tom periodu primjenjujem i sada u radu s djecom. Pritom, mogu istaknuti kako je glazba u slučaju tjelesnih aktivnosti izvrstan motivator i čimbenik koji podiže atmosferu i omogućava djeci bolje vježbanje.

Ispitanik 3: Smatram da nisam. Tijekom svog školovanja rijetko sam se susrela s isticanjem glazbe kao terapijskim pristupom, a osim toga u suvremenom svijetu naglasak je uvijek na primjeni standardnih terapijskih metoda, u odnosu na alternativne.

Ispitanik 4: Svakako nisam. Upravo iz toga razloga smatram da živimo u zastarjelom sustavu koji je potrebno prilagoditi suvremenim obrazovnim tehnikama.

Ispitanik 5: Nažalost znam da nisam. U okvirima formalnog obrazovanja imala sam zanemarivo malo sadržaja povezanih s primjenom glazbe na razvoj djece rane i predškolske dobi.

Ispitanik 6: Tijekom formalnog obrazovanja svakako nisam stekla dovoljno znanja o primjeni glazbenih aktivnosti u radu s djecom, ali sam kroz vrijeme pohađala različita stručna usavršavanja i učila o tome, sa svrhom primjene u odgojnoj skupini.

Ispitanik 7: Smatram da nisam stekla dovoljno znanja vezano za glazbene aktivnosti iako su kolegiji vezani za teoriju glazbe kao i sviranje i pjevanje bili na hvalevrijednoj razini ali satnica istih po meni nije bila dovoljna.

3. Imate li neki vid dodatnog obrazovanja (formalnog ili neformalnog) u području glazbe i glazbene umjetnosti?

Ispitanik 1: Na žalost nemam. Moje obrazovanje temelji se isključivo na fakultetskom formalnom obrazovanju te dodatnim usavršavanjima koja do sada nisu podrazumijevala glazbu u radu logopeda.

Ispitanik 2: Nemam, u svom radu u smislu glazbe i glazbene aktivnosti koristim isključivo znanja i vještine naučene na fakultetu.

Ispitanik 3: Nemam, do sada sam se obrazovala isključivo u drugim područjima povezanim s edukacijskom rehabilitacijom, a takve se edukacije vrlo malo odnose na primjenu glazbe u radu edukacijskih rehabilitatora.

Ispitanik 4: Nažalost ne, doticaj s glazbom kroz dodatna obrazovanja ostvarila sam samo u vidu profesionalnog usavršavanja.

Ispitanik 5: Imam, naime u djetinjstvu sam pohađala osnovnu baletsku školu. Ta ljubav prema glazbi i pokretu doprinijela je načinu viđenja primjene glazbe u dječjim vrtićima i općenito radu s djecom.

Ispitanik 6: Pjevala sam dugo godina u HPGD – Zoranić te sam pohađala dodatna stručna usavršavanja sa svrhom unaprjeđenja svog znanja.

Ispitanik 7: Pjevala sam u crkvenom i mjesnom zboru, svirala mandolinu u osnovnoj školi.

4. Sudjelujete li u stručnim usavršavanjima iz područja glazbenih aktivnosti?

Ispitanik 1: Ne sudjelujem. Naime, dodatno se stručno usavršavam isključivo u području stjecanja dodatnih sposobnosti i vještina u radu s djecom prema prihvaćenim standardima u struci.

Ispitanik 2: Ne sudjelujem. Stručna usavršavanja i edukacije koje pohađam orijentirane su na područje tjelesne i zdravstvene kulture.

Ispitanik 3: Da, s obzirom da glazbu smatram vrlo bitnom za primjenu u odgojno obrazovnom procesu, ipak sudjelovanja u edukacijama ovog tipa uvijek su bila na vlastitu inicijativu.

Ispitanik 4: Da, u svakoj prilici koju imam, upravo zbog važnosti primjene glazbenih aktivnosti kako individualno tako i zajednički u odgojnim skupinama.

Ispitanik 5: Nažalost vrlo rijetko. Gotovo sva stručna usavršavanja koja sam pohađala vezana su uz druga područja te nisam imala prilike sudjelovati u nečemu gdje bi glazba bila osnovna tema.

Ispitanik 6: Naravno da sudjelujem. Nije baš svako stručno usavršavanje koje pohađam povezano s glazbom, ali se trudim da prilikom odabira područja uvrstim i glazbu kao područje od interesa.

Ispitanik 7: Kad god imam priliku nastojim se stručno usavršavati u tom području, surađujem s drugim odgojiteljima koji imaju bolje kompetencije od mene, pronalazim sadržaje i aktivnost kroz koje se profesionalno osnažujem i u tom području.

5. Pridajete li važnost glazbi i glazbenim aktivnostima u radu s djecom?

Ispitanik 1: Iako sam istaknula da se moje formalno znanje i dodatno obrazovanje ne temelji na primjeni glazbe, pridajem veliku važnost tome. Učestalo koristim pjesmice s pokretom, rime i brojalice u poticanju komunikacijskog i jezično – govornog razvoja kod djece kojoj je pomoć logopeda potrebna.

Ispitanik 2: Pridajem. Naime, korištenje glazbe tijekom izvođenja plesnih aktivnosti je aktivnost koju prakticiram u svom radu gotovo svakodnevno. Na ovaj način nastojim

iskoristiti sve prednosti koje glazba nudi u području cjelokupnog dječjeg motoričkog razvoja.

Ispitanik 3: Da, naravno. Upravo iz tog razloga i pohađam dodatne, stručne edukacije te se informiram i u smjeru primjene glazbe u radu s djecom.

Ispitanik 4: Svakako da. Glazba je dokazano učinkovita u pedagoškom radu s djecom, stoga i zaslužuje svu pažnju koju dobiva, a i znatno više od toga.

Ispitanik 5: Da, podržavam korištenje glazbe u radu s djecom, prvenstveno zbog benefita koji se mogu ostvariti u pogledu cjelokupnog dječjeg razvoja.

Ispitanik 6: Naravno da pridajem. Ne mogu istaknuti da se glazba svakodnevno primjenjuje u odgojno obrazovnom procesu, ali je svakako prisutna i koristi se prilikom osmišljavanja i provođenja aktivnosti.

Ispitanik 7: Naravno. Glazba je poticaj u svakom trenutku kako za dijete tako i za odgojitelja koji primjerenim odabirom glazbenih aktivnosti uvodi dijete u kreativni proces koji ga obogaćuje, osnažuje.

6. Na koji način i u kojim situacijama se koristite glazbom u radu s djecom?

Ispitanik 1: Glazbu koristim u direktnom radu s djecom za vrijeme poticanja komunikacijskih i jezično-govornih vještina te u raznim aktivnostima igre kako bi potaknula opuštanje djeteta i pridobivanje istoga na suradnju.

Ispitanik 2: U radu koristim raznorazne glazbene igre koje osmišljam, a potom i provodim s djecom u vrtićima, uglavnom u trajanju od jednog sata.

Ispitanik 3: Tijekom individualnog rada podučavam roditelje kako koristiti pjesmice za uključenje djece u interakciju, komunikaciju i za jačanje vještina samoregulacije te pritom pratim napredak djeteta.

Ispitanik 4: Potičem odgojitelje da koriste glazbu kao sredstvo komunikacije u raznim situacijama, bilo da se radi o upoznavanju s glazbenim instrumentima, konkretnim pjesmicama vezanim za određene aktivnosti, kao pomoć u adaptaciji kako bi se djeca lakše opustila te primjenu glazbe prilikom uspavlivanja..

Ispitanik 5: Glazbu primjenjujem primjerice u slučajevima kad se radi o povučenijoj djeci pa kroz glazbu uspostavljam kontakt s njima. Također, koristim glazbu u svrhu smirivanja i opuštanja djece te za razvijanje pažnje.

Ispitanik 6: Glazba može pratiti gotovo sve aktivnosti djece, stoga se primjenjuje i na otvorenom i u zatvorenom. Također, u nekim slučajevima glazba nije predmet same aktivnosti, ali se nalazi u pozadini i doprinosi poticanju kreativnosti.

Ispitanik 7: Kao motivacija za početak aktivnosti, za vrijeme popodnevnog odmora, kroz realiziranje projektnih baštinskih aktivnosti, ispitnih aktivnosti iz glazbene metodike sa studentima na preddiplomskom studiju, kao najavu za okupljanje u istoimenom centru, vrijeme blagdana (prigodni glazbeni sadržaji) u skupini i na razini cijele vrtičke zajednice.

7. Koliko često u svom radu s djecom koristite glazbu i glazbene aktivnosti?

Ispitanik 1: Otprilike nekoliko puta mjesečno. Naime, potrebno je individualno pristupiti svakom djetetu, a to ujedno zahtjeva i procjenu kojem djetetu će nešto biti zanimljivo, pa će se uključiti u aktivnosti i jednostavnije surađivati, u odnosu na drugu djecu kojoj se to možda neće svidjeti. Prema tome, ni glazba se ne može primijeniti u radu sa svakim djetetom.

Ispitanik 2: S obzirom da se tjelesna kultura ne provodi svaki dan u prisustvu sportskog trenera te je uz glazbene potrebno provoditi i druge aktivnosti, samu glazbu koristim 1- 2 puta mjesečno i to na način da tijekom tjelesnih aktivnosti djeca igraju i glazbene igre

Ispitanik 3: Pa mogu istaknuti da glazbu koristim vrlo često, mogu čak reći i svakodnevno.

Ispitanik 4: Smatram da je koristim u dovoljnoj mjeri, ali isto tako, s obzirom na primjenjivost i korisnost, uvijek može više.

Ispitanik 5: S obzirom na specifičnost posla glazbu koristim po potrebi. Nema nekih pisanih pravila, iako se trudim da to bude što češće. Iz ove sadašnje perspektive glazbu koristim nekoliko puta mjesečno.

Ispitanik 6: U radu s djecom glazbu uglavnom koristim 1 do 2 puta tjedno. Trudim se da provodimo najmanje jednu aktivnost u čijem fokusu je glazba, a preostale aktivnosti pasivno uključuju i glazbu.

Ispitanik 7: Neke glazbene sadržaje provodim svaki dan (slušanje glazbe), druge glazbene aktivnosti dva do tri puta tjedno.

8. Preferirate li (i zašto) aktivno ili pasivno slušanje glazbe u radu s djecom?

Ispitanik 1: Preferiram aktivno slušanje (uz vodstvo) jer na taj način djeca mogu sudjelovati (svatko u skladu sa svojim mogućnostima) te se na takav način, prema mojemu iskustvu postižu najbolji rezultati rada.

Ispitanik 2: U svom radu preferiram aktivno slušanje glazbe. Na takav način kod djeteta se pospješuje osjećaj za ritam, javlja se želja za kretanjem, te se pokreti uz glazbu mogu koristiti pri poticanju gotovo svake razvojne aktivnosti u pogledu motorike i sensorike kod djeteta.

Ispitanik 3: Obavezno aktivno. Pasivno slušanje uopće ne koristim u radu. U svom radu koristim pjevanje, pokret i pokazivanje jer su mi to alati za poticanje razvojnih vještina.

Ispitanik 4: I aktivno i pasivno, kako bi djeca naučila da se glazba može samo slušati, ali i da se može pjevati, svirati i aktivno uživati u njoj..

Ispitanik 5: Jedno i drugo. Svrha korištenja glazbe može biti različita te se postižu različiti ciljevi, stoga je svaki sadržaj potrebno prilagoditi i djetetu i situaciji.

Ispitanik 6: Glazba je medij koji potiče senzornu integraciju, razvija aktivno slušanje, neizostavna je u dječjim predstavama, potiče emocionalni i spoznajni razvoj djece i upravo zato je preferiram u odgojno obrazovnom procesu i to u jednakoj mjeri i aktivno i pasivno slušanje glazbe.

Ispitanik 7: Slušanje umirujuće glazbe stvara atmosferu ugone, smiraja što djeci odgovara. Često iskazuju svoje emocije potaknute glazbom.

9. Koja je Vaša uloga u glazbenim aktivnostima?

Ispitanik 1: Moja uloga je pomagačko-suradnička. To znači da zajedno pjevamo, udaramo ritam, dopunjujemo stihove i koristimo razne pokrete. Nekad se u tome i izmjenjujemo kako bi djetetu bilo što zanimljivije te kako bi me prihvatio, ne samo kao pomagača nego i kao prijatelja.

Ispitanik 2: U ovom slučaju imam ulogu vođe. Naime, u radu s djecom u vrtiću samostalno osmišljam glazbene aktivnosti i radionice te odabirom glazbene pozadine i pokreta koji istu prate potičem djecu na imitaciju, ponavljanje, kretanje i općenito ih animiram i potičem na suradnju.

Ispitanik 3: S obzirom da sam terapeut i svakodnevno radim s djecom kojoj je takav oblik skrbi potreban, smatram da sam vođa u glazbenim aktivnostima te na takav način upravljanja dječjom percepcijom i procjenjujem dobivene rezultate.

Ispitanik 4: U glazbenim aktivnostima i općenito primjeni glazbe u dječjim vrtićima mi pedagozi smo isključivo poticatelji odgojiteljima i svojevrsni edukatori koji ukazuju na važnost primjene glazbe u radu s djecom (posebno individualnom).

Ispitanik 5: Moja uloga je slušanje, pjevanje i pokret te poticanje djece na korištenje glazbe i sudjelovanje u unaprijed pripremljenim aktivnostima, a kasnije i evaluacija cjelokupne organizacije.

Ispitanik 6: Moja uloga uključuje: odabir umjetničkih glazbenih djela koja će slušati ili izvoditi djeca, aktivno slušanje, uz pomoć drugih medija poticanje djece na uočavanje dužine, trajanja ili kvalitete tona i slično.

Ispitanik 7: Aktivno i metodički ispravno upoznajem djecu s novom pjesmom, koristim udaraljke, izrađujem slikovne prikaze pjesme da bi djeca jednostavnije usvojila pjesmu, demonstriram djeci pokrete u glazbenim aktivnostima, malešnicama, igrama s pjevanjem i sl.

10. Provodite li glazbene aktivnosti s djecom samostalno ili u suradnji s drugim stručnim osobama?

Ispitanik 1: Uglavnom ih provodim samostalno. Priroda posla koji obavljam podrazumijeva da s djecom uglavnom radim 1:1, stoga tomu prilagođavam i aktivnosti koje izvodimo i sadržaj kojim se bavimo.

Ispitanik 2: S obzirom na prirodu posla, aktivnosti provodim samostalno. U rijetkim slučajevima u izvođenje aktivnosti uključuju se i odgojitelji, ali uglavnom aktivnosti osmišljavam i provodim samostalno.

Ispitanik 3: Samostalno. Ponekad samo radim radionice za roditelje u obliku pjevanja pjesmica s pokretom, tada mi se pridruže i kolegice koje sviraju gitaru i druge instrumente.

Ispitanik 4: Aktivnosti s djecom provodim uglavnom u suradnji s drugim kolegama i stručnjacima. Naime, odgojitelji i pedagozi mogu zajedno osmišljavati glazbene aktivnosti te pedagozi mogu biti nazočni u odgojnim skupinama za vrijeme izvođenja istih, međutim odgojitelji su ti koji sve dogovoreno primjenjuju, vode aktivnost, usmjeravaju dijete, dok je zajednički proces refleksije nakon izvođenja.

Ispitanik 5: Uglavnom samostalno i uglavnom tijekom aktivnosti koje se provode nasamo s djetetom, a sve kako bi se osigurala koncentracija, privukla pažnja djeteta te usmjerio njegov razvoj.

Ispitanik 6: Glazbene aktivnosti provodim i samostalno i u suradnji s drugim kolegicama ili stručnim suradnicima.

Ispitanik 7: Samostalno i u suradnji s kolegicama, stručnjacima.

11. Smatrate li da se glazbene aktivnosti trebaju provoditi samostalno ili u kombinaciji s drugim aktivnostima?

Ispitanik 1: Svakako smatram da se trebaju provoditi i u kombinaciji s drugim aktivnostima. Glazba može biti odličan izvor ideja kada su u pitanju aktivnosti koje potiču svaki oblik razvoja kod djece, pa tako i komunikacijski i jezični, koji je u fokusu moje struke.

Ispitanik 2: Smatram da ih treba provoditi i samostalno i u kombinaciji sa drugim aktivnostima. Naime, glazba se koristi za poticanje cjelokupnog dječjeg razvoja. Primjerice tjelesne aktivnosti uz glazbu, odnosno vježbanje potiču kod djeteta ne samo kretanje, nego i razmišljanje o uključivanju pokreta, o sljedećem pokretu, ritmu i drugim elementima i glazbe i kretnji.

Ispitanik 3: I samostalno i u kombinaciji s drugim aktivnostima. Svaku dječju situaciju potrebno je sagledati na drugačiji način te tek tada procijeniti na koji način i u kolikoj mjeri se glazba može upotrijebiti.

Ispitanik 4: I jedno i drugo je poželjno, ovisno što se želi postići kod djece, prvenstveno u pogledu njihova razvoja.

Ispitanik 5: Jedno i drugo. Ovisno o ciljevima provođenja glazbenih aktivnosti iste se mogu provoditi samostalno ili pak u grupama, a od svega je najvažnije osigurati kvalitetu izvođenja te potaknuti razvoj djeteta.

Ispitanik 6: Glazbu treba integrirati i u druga područja poticanja djetetovog razvoja te mora postojati kombinacija ovih dvaju pristupa, ovisno o situaciji i aktivnosti koja se želi izvoditi s djecom.

Ispitanik 7: Provodimo i jedno i drugo. Sloboda kreiranja kurikuluma skupine osigurava nam izbor načina provedbe glazbenih aktivnosti.

12. Koliko je za vas važan integrirani pristup glazbi u ustanovama za rani i predškolski odgoj?

Ispitanik 1: Vrlo je važan jer pridonosi zabavi što je izrazito motivirajuće za djecu. Također, pomaže u razvoju slušanja, razumijevanja i izražavanja te posljedično i pažnje i koncentracije kod djeteta.

Ispitanik 2: Smatram da je važan jer je glazba jednako bitna kao i svi drugi dijelovi integriranog kurikuluma i zbog važnosti utjecaja na djecu ne smije biti izostavljena iz ključnih razvojnih aktivnosti.

Ispitanik 3: Meni se čini izuzetno važan jer djeca uče lakše kroz pokret, ritam, glazbu, a isti se mogu kombinirati i s drugim umjetničkim aktivnostima te tako stvoriti priliku za cjeloviti dječji razvoj.

Ispitanik 4: Jako važno. Kako aktivnosti u vrtiću trebaju biti integrirane, tako se i glazba treba integrirati s ostalim aktivnostima kako bi djeca spontano učila kroz igru, te bi se na taj način glazba lakše približila djeci, a i jednostavnije bi se organizirale i provodile glazbene aktivnosti u odgojnim skupinama.

Ispitanik 5: Jako mi je važan. Naime, samo cjelovit (integrirani) sustav može pružiti jednak takav razvoj. Stoga je integracija vrlo važna za adekvatno izvođenje kurikuluma,

suradnju među svim zaposlenima u ustanovi za rani i predškolski odgoj te u konačnici za pružanje koristi djeci.

Ispitanik 6: Suvremeni kurikulum potiče cjeloviti razvoj djeteta koje uči, pamti, misli i doživljava svim svojim osjetilima i resursima koje ima. Glazbu nije moguće izdvojiti kao zasebnu metodičku cjelinu nego je treba povezati s ostalim područjima dječjeg razvoja.

Ispitanik 7: Važan je jer prati razvoj suvremenog djeteta čija je razvojna dinamika izazovnija nego prije.

5.6. Analiza rezultata istraživanja

Iako se razlikuju po zanimanju, svi ispitanici sudionici su odgojno obrazovnog procesa u ustanovi za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Svaki od njih, na sebi svojstven način primjenjuje glazbu u svom radu s djecom, što potvrđuje činjenicu da je glazba od ključne važnosti za odgojno obrazovni proces, kurikulum ustanove te poticanje cjelokupnog dječjeg razvoja i to s aspekta svih sudionika procesa. Važno je naglasiti da sudionici ovog istraživanja dolaze iz različitih stručnih područja, pa je tako razvidno kako je glazba jednako sastavni dio rada logopeda, sportskog trenera, odgojitelja, edukacijskog rehabilitatora, ali i drugih stručnjaka koji svojim radom poboljšavaju i unaprjeđuju odgojno obrazovni proces.

Prema profilu ispitanika jasno je kako se radi o visoko obrazovanim, iskusnim osobama koje savjesno izvršavaju svoje zadatke s djecom. Međutim, većina ispitanika u pogledu glazbe ima vrlo skromno i formalno i neformalno obrazovanje, koje se uglavnom bazira na samostalno odabranim stručnim usavršavanjima koja im pomažu prilikom integriranja glazbenih aktivnosti u odgojno obrazovni proces. U pogledu samog studija, vrlo često se ponavlja činjenica da su glazba i glazbene aktivnosti vrlo često izuzete iz programa koji su ispitanici pohađali na fakultetima, što može predstavljati otegotnu okolnost na početku zaposlenja, dok samostalno ili uz potporu ustanove u kojoj su zaposleni ne odaberu stručna usavršavanja koja uključuju upravo primjenu glazbe u odgojno obrazovnim procesima.

Nadalje, svi ispitanici su istaknuli kako pridaju veliku važnost primjeni glazbenih aktivnosti u svom radu i to od gotovo svakodnevne primjene do nekoliko puta mjesečno, što glazbu čini vrlo prihvatljivim oblikom aktivnosti, kako za djecu tako i za stručne osobe koje rade s djecom. Naime, svaki od ispitanika pokazao je visoku razinu svijesti o benefitima koje glazba ima za cjeloviti dječji razvoj i mogućnosti primjene u odgojno obrazovnom procesu, neovisno radi li se o području kojem pripadaju djeca s poteškoćama (kroz pomoć logopeda ili edukacijskog rehabilitatora) ili djeca urednog razvoja (rad odgojitelja, odgojitelja mentora, sportskog trenera i slično). Također, isto se može povezati i s pohađanjem dodatnog stručnog usavršavanja u području glazbe i glazbenih aktivnosti koje se, iako je potreba, prvenstveno ističe kao osobni izbor ispitanika s ciljem unaprjeđenja vlastite odgojno obrazovne prakse.

Kako je i ranije spomenuto, ispitanici ističu osnovnu svrhu primjene glazbe i glazbenih aktivnosti u odgojno obrazovnom procesu i to kao poticanje cjelokupnog razvoja djeteta, te sukladno svojim zanimanjima: motoričke sposobnosti, govorne i jezične kompetencije, kognitivne funkcije, emocije i emocionalnu inteligenciju, kreativnost i slično. Iz analiziranih podataka može se zaključiti kako uključivanje glazbenih aktivnosti u rad svih navedenih stručnjaka s djecom postiže se pozitivan utjecaj na gotovo sve sfere dječjeg života. Pritom, svako se dijete odgaja kao osoba koja će se u budućnosti sa svojim emocijama jednostavnije nositi, lakše će se prilagođavati promjenama te će biti sposobne verbalizirati sve životne situacije, neovisno o njihovoj težini te jednostavnije prionuti rješavanju ukoliko su problematične.

Svaki ispitanik ima vlastitu ulogu u primjeni glazbe u radu s djecom te je ta uloga u većini slučajeva aktivna, odnosno u prvom planu je glazbena aktivnost u kojoj dijete uči na različite načine i stječe sposobnosti i vještine koje do tada nije imalo, a uz nadzor za to stručne osobe i pomoć ukoliko je potrebna. Neki od ispitanika i pasivno primjenjuju glazbu u aktivnostima s djecom kako bi potaknuli i rad nekih perifernih sustava koji mogu biti od koristi u određenim situacijama kada je potrebno promijeniti percepciju ili dodatno potaknuti razvoj odrađenog područja.

Svaki ispitanik takav oblik aktivnosti uglavnom samostalno provodi, dok drugi ispitanici pokazuju i pasivnu ulogu (uglavnom pedagozi) u glazbenim aktivnostima posredstvom, prvenstveno odgojitelja i odgojitelja mentora. Međutim, njihova je uloga značajna kod

pružanja značajne podrške i ostalim stručnjacima koji su aktivni sudionici u aktivnostima koje se provode s djecom.

U konačnici, ispitanici ističu kako je integrirani pristup glazbi unutar ustanova za rani i predškolski odgoj od ključne važnosti uslijed promjene dinamike odrastanja djeteta, njegovih interesa, načina života te svih drugih čimbenika koji mogu utjecati na njegov razvoj. Upravo iz tog razloga glazba predstavlja jednako važno područje, gdje bi se dijete i dalje promatralo kao cjelovito biće koje je aktivni sudionik procesa učenja, a kojemu je potrebno osigurati optimalne uvjete rasta i razvoja te dostupnost svih sadržaja koji mu mogu pomoći na putu učenja i odrastanja. Sukladno navedenom, prva hipoteza rada H1: Odgojitelji smatraju kako su glazba i glazbene aktivnosti važne u radu s djecom u ranoj i predškolskoj dobi je potvrđena. Unatoč razlikama i specifičnostima u odnosu na praksu odgojitelja u korištenju glazbenih aktivnosti, druga hipoteza H2: Glazbene aktivnosti potiču i pedagozi i logopedi u ustanovama za rani i predškolski odgoj također je potvrđena. S obzirom na činjenicu da u pojedinim slučajevima odgojitelji nisu aktivni sudionici u izvođenju glazbenih aktivnosti treća hipoteza H3: Glazbene aktivnosti u ustanovama za rani i predškolski odgoj provode se samo uz prisutnost odgojitelja nije potvrđena. Nadalje, prema prikupljenim podacima od strane ispitanika četvrta hipoteza H4: Svi stručnjaci koji sudjeluju u odgojno obrazovnom procesu prepoznaju važnost učestale primjene glazbenih aktivnosti kod djece rane i predškolske dobi, je potvrđena. Posljednja, peta hipoteza H5: Glazbu treba integrirati s ostalim područjima razvoja djece potvrđena je s obzirom na činjenicu da svi ispitanici shvaćaju i ističu važnosti primjene integriranog kurikuluma u procesu odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi. Buduća primjena glazbe u aktivnostima s djecom rane i predškolske dobi trebala bi uključivati veći angažman stručnjaka kao što su edukacijski rehabilitatori, logopedi, pedagozi i psiholozi, za koje je vidljivo da se u dovoljnoj mjeri stručno ne usavršavaju u pogledu glazbe i glazbenih aktivnosti. S obzirom na njihovu ulogu i važnost u odgoju i obrazovanju djece rane i predškolske dobi, neizostavan su dio procesa, stoga je njihova uloga neizostavna i ključna. S druge strane, glazba je dio svakodnevnice za odgojitelje (i odgojitelje mentore) te sportske trenere, koji bi u tom slučaju mogli poslužiti kao motivatori i suradnici u osmišljavanju svih oblika glazbenih aktivnosti u kojima bi sudjelovao veći broj stručnjaka, sa svrhom obogaćivanja samog programa i aktivnosti, ali i dodatnog poticaja dječjem razvoju.

Osim prednosti istraživanja koje se očituju u obogaćivanju i teorijskog i praktičnog dijela odgojiteljske profesije u kontekstu primjene glazbe i glazbenih aktivnosti u odgojno obrazovnim procesima te konstatiranja važnosti iste, iz navedenog moguće je spomenuti i ograničenja istraživanja. Naime, uzorak ispitanika je ograničen, a relevantniji rezultati mogu se ostvariti povećanjem broja ispitanika i proširenjem istraživanja i na druge županije diljem Republike Hrvatske.

6. ZAKLJUČAK

Uloga glazbe u suvremenom odgoju i obrazovanju je nezamjenjiva. Njezina primjena u odgojno obrazovnom procesu nije izgubila na važnosti gotovo od trenutka njezina otkrića pa sve do danas. Suvremeni odgojitelj glazbu i glazbene aktivnosti koristi u svom radu kako bi potakao razvoj brojnih područja kod djeteta. Prvenstveno, riječ je o emocionalnim i socijalnim sposobnostima i vještinama, kognitivnim i kreativnim sposobnostima te emocionalnoj inteligenciji i brojnim drugima. Prema tome, ne čudi činjenica kako je glazba sastavni dio integriranog kurikulumu i primjenjiva je na svim područjima odgoja i obrazovanja djece.

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati mišljenja odgojitelja i drugih stručnjaka koji sudjeluju u procesu odgoja i obrazovanja predškolske djece o važnosti primjene glazbe i glazbenih aktivnosti kao sredstva poticanja razvoja kreativnosti kod djece.

Sve sudionike istraživanja odlikuje dugogodišnje iskustvo rada u struci, kao i rada s djecom, dok su s glazbenim aktivnostima i njihovom primjenom u radu s djecom upoznati svi. Provedeno istraživanje rezultiralo je činjenicama da ispitanici ističu važnost primjene glazbe u odgojno obrazovnim procesu. Međutim, prvi nedostatak u pogledu primjene glazbenih aktivnosti u praksi proizlazi iz činjenice da većina ispitanika u obliku formalnog obrazovanja nije upoznata s glazbom i njezinim benefitima, dok znatno mali broj ispitanika ima i dodatno obrazovanje koje podrazumijeva glazbu i glazbenu umjetnost. Ipak, glazbu u svom radu primjenjuju izravno i aktivno slušajući glazbu te uključivanjem iste u ostale aktivnosti koje podrazumijevaju umjetnički ili tjelesni izričaj. Također, svi sudionici odgojno obrazovnog procesa samostalno ili u suradnji s kolegama i stručnim timom primjenjuje glazbene aktivnosti u svom radu te smatraju kako je nužno glazbu integrirati zajedno s ostalim područjima dječjeg razvoja.

U konačnici, može se istaknuti kako je ovim radom potvrđeno da su glazba i glazbene aktivnosti od velike važnosti u radu s djecom, a potiču ih i pedagozi i psiholozi, a u slučajevima kada članovi stručnog tima primjenjuju glazbu i glazbene aktivnosti u svom radu vrlo često nije potrebno prisustvo odgojitelja. Istaknuta je i važnost integracije glazbe s ostalim područjima dječjeg razvoja.

Kao osoba koja svojim djelovanjem u svim životnim područjima živi i diše glazbu, smatram da je ovim radom ostvaren značajan doprinos u pogledu primjene glazbe i

glazbenih aktivnosti u radu s djecom s različitih stajališta. Kao član stručnog tima koji djeluje unutar odgojno obrazovnog procesa svakog djeteta ostvarila sam dublji uvid u razmišljanje i praksu, kako s odgojiteljske pozicije tako i s pozicije ostalih članova stručnog tima. Na ovaj način moguće je djelovati u smjeru implementacije glazbe i glazbenih aktivnosti u odgojno obrazovni proces na način da se iskorištavaju svi njezini benefiti koji se odražavaju na dječje emocije i inteligenciju, motorički i senzorički razvoj, razvoj komunikacijskih i govornih vještina te brojnih drugih. Zajedničkim djelovanjem svih članova stručnog tima koji u svom radu s djecom primjenjuju upravo glazbu istu ističem kao moćno oruđe za oblikovanje pozitivnih osobina djeteta u nezavidnoj okolini i dinamičnim uvjetima suvremenog života.

LITERATURA

1. Bačlija Sušić, B. (2018). Dječje glazbeno stvaralaštvo: stvaralački i autotelični aspekt. *Metodički ogledi: časopis za filozofiju odgoja*, 25(1), 63-83.
2. Balić-Šimrak, A., et al. (2014). Integrirani umjetnički kurikulum. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 20(76), 5-8.
3. Berk, L. (2015). *Dječja razvojna psihologija*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
4. Beroš, I. (2018). Elementi primjene kreativnosti u odgojno-obrazovnom procesu. *Acta Iadertina*, 15(2), 73-92
5. Bonomi, R. (2022). Poticaj kognitivnog, motoričkog i socijalnog razvoja djece predškolske dobi pomoću glazbe. Split: Sveučilište u Splitu.
6. Burnard, P. (2010). How Children Ascribe Meaning to Improvisation and Composition: Rethinking pedagogy in music education. *Music education research*, 2(1), 7-23.
7. Chronopoulou, E., Riga, V. (2012). The Contribution of Music and Movement Activities to Creative Thinking in Pre-School Children., *Creative Education*, 3(02), 196.
8. Čudina-Obradović, M. (1991). *Nadarenost: Razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje*. Zagreb: Školska knjiga.
9. Denac, O. (2009). Place and role of music education in the planned Curriculum for Kindergartens. *International journal of music education*, 27(1), 69-81.
10. Diamond, M., Hopson, J. (2006). *Čarobno drveće uma*. Zagreb: Ostvarenje.
11. Dobrota, S. (2012). *Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju*. Split: Sveučilište u Splitu.
12. Dobrota, S., Bogadi, A., Šutić, I. (2021). Attitudes Of Preschool Educators Toward Singing As A Musical Activity In Kindergarten. *Glasbenopedagoški Zbornik*, 35.
13. Dugonjić, M. (2019). *Uloga glazbene kulture u odgoju djece predškolske dobi*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu
14. Đuranović, M., Klasnić, I., Matešić, I. (2020). Poticanje dječje kreativnosti u predškolskim ustanovama. *Školski Vjesnik*, 69(1).

15. Englebright, J., Schirrmacher, F. R. (2015). *Art and Creative Development for Young Children* (8th ed.). London: Delmar Thomson Learning.
16. Gospodnetić, H. (2015). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima*. I dio. Zagreb: Mali profesor
17. Gregurić, S. (2022). Pokret s plesom kod male djece. *Varaždinski učitelj: digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje*, 5(10), 160-165.
18. Guberina, P. (2010). *Govor i čovjek: Verbotonalni sistem*. Zagreb: Poliklinika SUVAG
19. Gluschankof, C., Shahar, N. (2004). The role of the kindergarten teacher in the child's musical world. *Proceedings of the 11th International Society for Music Education Early Childhood Commission Seminar*, Barcelona.
20. Haith, M. H., Miller, S. A. (2005). *Dječja psihologija*. Zagreb: Školske novine.
21. Hallam, S. (2010). The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people, *International Journal of Music Education*, 28(3), 269-289.
22. Herljević I., Posokhova I. (2002). *Govor, ritam, pokret*. Lekenik: Ostvarenje
23. Horvat Vukelja, Ž. (2020). *Pričom do glazbe. Priča kao polazište u glazbenom odgoju i obrazovanju djece mlađe i predškolske dobi*. Zagreb: Glazbaonica Ljubav
24. Huzjak, M. (2006). Darovitost, talent i kreativnost u odgojnom procesu. *Odgojne znanosti*, 8(1), 289-300.
25. Ivandić, A. (2022). *Glazba i njezin utjecaj na djecu predškolske dobi*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu.
26. Klarin, M. (2017). *Psihologija dječje igre*. Zagreb: DV Sunce
27. Kolić, T. (2019). *Utjecaj glazbe na cjeloviti razvoj predškolskog djeteta*. Rijeka: Sveučilište u Rijeci.
28. Marić, Lj., Goran, Lj. (2013). *Zapjevajmo radosno: Metodički priručnik za odgajatelje, studente i roditelje*. Zagreb: Golden Marketing.
29. Mašović, A. (2020). Značaj muzike u odgoju i obrazovanju učenika u predškolskim ustanovama i osnovnoj školi. *Školski vjesnik: časopis za pedagošku teoriju i praksu*, 67(2), 311-329.
30. Mendeš, B., Ivon, H., Pivac, D. (2012). Umjetnički poticaji kroz proces odgoja i obrazovanja. *Magistra iadertina*, 7(1), 111-122.

31. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. (2024). Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje.
32. Nola, D. (2021). *Dijete, igra i stvaralaštvo*. Zagreb: Novi redak.
33. Ozturk, E., Can, A. A. (2020). The Effect of Music Education on the Social Values of Preschool Children. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 15(5), 1053-1064.
34. Perković, I. (2022). *Glazba i glazbeno stvaralaštvo u ranoj i predškolskoj dobi*, Pula: Sveučilište Jurja Dobrile.
35. Pozojević – Trivanović, M. (1984). *Slušanje i govor*. Zagreb: Sveučilišna naklada Liber.
36. Slunjski, E. (2006). *Stvaranje predškolskog kurikuluma*. Zagreb: Mali profesor.
37. Starc, B., Čudina-Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B., Letica, M. (2004). *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta*. Zagreb: Golden marketing
38. Starešina, A. (2021). *Glazba kao poticaj za likovno stvaralaštvo*. Rijeka: Sveučilište u Rijeci.
39. Şenol, B. F., Karaca, N. H. (2023). Investigation of the effect of music education programme on preschoolers' motor creativity skills. *Education 3-13*, 1-14.
40. Šmit, M. B. (2010). *Glazbom do govora*. Zagreb: Naklada Haid
41. Vasta, R., Balić-Šimrk, A., Bakotić, M., (2018). *Dijete, cjelovitost, umjetnost, krug*. Zagreb: Golden Marketing
42. Velički, V. (2009). Poticanje govora u kontekstu zadovoljenja dječjih potreba u suvremenom dječjem vrtiću. *Metodika* 18, 1-10.
43. Vidulin-Orbanić, S. (2008). Glazbenom umjetnošću prema cjeloživotnom učenju. *Metodički ogledi: časopis za filozofiju odgoja*, 15(1), 99-114.

ŽIVOTOPIS

Moje ime je Daria Baković. Rođena sam 15.8.1975. godine u Zadru. Supruga sam i majka dvoje djece. Godine 2005. diplomirala sam na Visokoj učiteljskoj školi, smjer predškolski odgoj pri Sveučilištu u Zadru. Školovanje nastavljam na izvanrednom diplomskom studiju Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja, također pri Sveučilištu u Zadru sa svrhom stjecanja zvanja magistre primarnog obrazovanja.

Nakon položenog stručnog ispita svoje radno iskustvo gradila sam u vrtićima „Sunce“, „Loptica“, „Školjkica“, „Radost“, „Ljubičica“ te „Školjić“ te kroz dodatna stručna usavršavanja od kojih trenutno pohađam i seminare (10 modula).

Budući da imam završenu Osnovnu glazbenu školu posebno uživam u korištenju stečenog znanja u radu s djecom, kako kroz svakodnevne tako i kroz projektne aktivnosti.

Od dodatnih osobina ističem komunikativnost, kreativnost te zalaganje za potpunu i otvorenu suradnju između nas odgojitelja, ustanova za rani i predškolski odgoj te roditelja.